

T. C. ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ŞEFFAF BANKACILIK VE TÜRKİYE'DEKİ GELİŞİMİ

Yüksek Lisans Tezi

S. Ünal ŞAKAR

Eskişehir, 1986

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ 1

Birinci Bölüm

ŞEFFAF BANKACILIK NEDİR?
TÜRKİYE'DE DÜNDEN BUGÜNE
BANKALARIN YAYINLADIKLARI
MALİ TABLOLARIN KAMUYA
AÇIKLANMASINA TOPLU BİR BAKIŞ

Birinci Kısım

ŞEFFAF BANKACILIK NEDİR?

İ k i n c i K ı s ı m

T Ü R K İ Y E ' D E D Ü N D E N B U G Ü N E B A N K A L A R I N Y A Y I N L A D I K L A R I M A L İ T A B L O L A R I N K A M U Y A A Ç I K L A N M A S I

İ k i n c i B ö l ü m

Ş E F F A F L I K K İ M L E R İ Ç İ N ,
N E D E N G E R E K L İ D İ R ?
K İ M L E R T A R A F I N D A N ,
N A S I L S A Ğ L A N A C A K T I R ?

B i r i n c i K ı s ı m

Ş E F F A F L I K K İ M L E R İ Ç İ N ,
N E D E N G E R E K L İ D İ R ?

I. <u>PAY SAHİPLERİ (HİSSEDARLAR)</u>	12
II. <u>GELECEKTEKİ PAY SAHİPLERİ (POTANSİYEL YATIRIMCILAR)</u>	12
III. <u>BANKA YÖNETİCİLERİ.</u>	12
IV. <u>MEVDUAT SAHİPLERİ</u>	13
V. <u>KREDİ ALANLAR</u>	15

Anket uygulamaya gittiğim Eskişehir'deki bütün ortaöğretim kurumlarının müdür, diğer yönetici ve yabancı dil öğretmenlerine; yazım işlerini yürüten Semra Ünan'a teşekkür ediyorum.

F.Dürnev Yazıcıoğlu

Eskişehir, Haziran 1986

IV.	<u>YASAL İZLENİMDEKİ KREDİ HESAPLARINA FAİZ YÜRÜTÜLMESİ:</u>	33
V.	<u>"NAZIM HESAPLAR"IN BİLANÇODA AKTİF VE PASİF TOPLAMLARA EKLENMESİ</u>	33
VI.	<u>BİLANÇOLARIN AKTİF VE PASİF TARAFLARININ SIRALANMASI VE SINIFLANDIRILMASI</u>	34
VII.	<u>İLGİLİ DÖNEME AİT GİDERLER İÇİN KARŞILIK AYRILMAMASI.</u>	35
VIII.	<u>BİLANÇOLARIN KARŞILAŞTIRMALI OLARAK YAYINLANMAMASI</u>	36
IX.	<u>"MUHTELİF" VE "DİĞER" BAŞLIKLİ HESAPLARIN KULLANILMASI</u>	36
X.	<u>TAHSİLİ TEHLİKEYE DÜŞMÜŞ ALACAKLARIN OLDUĞUNDAN AZ GÖSTERİLMESİ VE BUNLAR İÇİN KARŞILIK AYRILMAMASI.</u>	38
XI.	<u>"ÖDENMEMİŞ SERMAYE" VE "ZARAR"IN BİLANÇONUN AKTİFİNDE GÖSTERİLMESİ</u>	38
XII.	<u>YAYINLANAN MALİ TABLOLARDA SADECE VERGİ ÖNCESİ KÂRIN GÖSTERİLMESİ.</u>	40
XIII.	<u>BANKALARIN YAYINLADIKLARI KÂR VE ZARAR TABLOSUNDA YER ALAN "MUHTELİF GİDER VE ZARARLAR" İLE "MUHTELİF GELİR VE KÂRLAR" HESAPLARI</u>	41

İ k i n c i K ı s ı m

T Ü R K İ Y E ' D E Ş E F F A F L I Ğ I N

	<u>D E N E T İ M İ</u>	43
S O N U Ç	47
Y A R A R L A N I L A N K A Y N A K L A R	52
E K L E R	59

G İ R İ Ş

"Şeffaf Bankacılık" son günlerde ülkemizde sürekli gündemde kalma başarısını gösteren ender konulardan biridir. Bunu doğal karşılamak gerekir, çünkü bankacılık faaliyeti bireysel çıkarlardan çok daha fazla toplumsal çıkarlar ile ilgilidir ve kamuoyu özellikle 1981-1982 yıllar arasında finans sektöründe yaşanan bunalımdan son derece etkilenmiş, bunun sonucunda da finans sektörüne olan güvenini kaybetmiştir.

Kamuoyunun finans sektörüne olan güvenini sarsan olaylar hatırlanacağı üzere şöyle bir gelişim izlemiştir.

Yüksek faizin cazibesine kapılan yüzbinlerce tasarruf sahibinin milyarlarca lirasını toplayan köşebaşı ve bulmak bankeri arka arkaya batmış bunu takiben

daha çok mevduat toplamak amacıyla olanakları dışında yüksek faiz veren ve topladıkları tasarrufları sağlam olmayan bir şekilde plase eden bir kısım bankalar da bunalıma düşmüşlerdi. Daha sonraki günlerde İstanbul Bankası, Hisarbank ve Odibank'ın Ziraat Bankasına devredilmesi ise yaşanan bunalımın bir uzantısıydı.

Bütün bu olayların yanı sıra, son yıllarda kalkınma hızının yavaşlaması nedeniyle yurtiçi tasarrufların giderek daralması da, kamuoyunun finans sektörüne olan güveninin sarsılmasına bir neden teşkil etmektedir.

İşte "Şeffaf Bankacılık" kamuoyu'nun bankalara sarsılan güvenini ve tasarrufların bankalara yeniden akışını sağlamaya yönelik çabalar olarak karşımıza gelmektedir.

Kamuoyu, başta mevduat sahipleri olmak üzere, bankacılık sisteminde olup bitenden haberdar olmak hakkına sahiptir, çünkü bankalar mevduat sahiplerinin paralarını kullanırlar. Dolayısıyla bankaların ortaklarına, mevduat sahiplerine, kredi müşterilerine, çalışanlara ve genel olarak bütün topluma malî yapıları ile ilgili bilgi verme sorumluluğu vardır ve bu sorumluluk rekabet piyasasının işlerlik kazandığı bütün ekonomilerde hukuk kurallarıyla düzenlenmiştir.

Ülkemizde de 2243 sayılı "Mevduatı Koruma Kanunu" nun çıkarıldığı 1933 yılından bu yana bankaların malî tablolarını kamuya açıklama sorumlulukları çeşitli kanun hükümleri ile düzenlenegelmiştir.

Son olarak, Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı geçtiğimiz 1985 yılının ekim ayında onayladığı ve zorunlu uygulamasına yılbaşından itibaren başlanan "Tek Düzen Hesap Planı" ile şeffaf bankacılığa yeşil ışık yaktı. Böylece bu kurum lafta kalmayarak ekonomik ve malî yaşama girmiş oldu.

Birinci Bölüm

ŞEFFAF BANKACILIK NEDİR?
TÜRKİYE'DE DÜNDEN BUGÜNE
BANKALARIN YAYINLADIKLARI
MALİ TABLOLARIN KAMUYA
AÇIKLANMASINA TOPLU BİR BAKIŞ

Birinci Kısım

ŞEFFAF BANKACILIK NEDİR?

Bu konuda bir tanım yapmadan önce çeşitli uzmanların yapmış oldukları tanımlara bir göz atalım.

"Şeffaf bankacılık, kamuoyunun denetim ve gözetiminde, serbest piyasa ekonomisi düzeninde, bilgi ve şekil yönünden hesap durumunu aksettirebilen, banka

sisteminin tabî olduğu kanun ve kurallara uyan bankacılıktır."(1)

"Şeffaf Bankacılık deyimi fantezi bir deyimden başka bir şey değildir. Bunun doğru ismi kamuyu aydınlatma veya kamuya açıklama olarak ifade edilebilir."(2)

"Şeffaf Bankacılık, bankaların malî yıl sonunda düzenleyerek kamuoyuna sundukları bilanço ile kâr-zarar hesaplarının gerçeği, ama yalnızca gerçeği göstermesi kuralı üzerine kurulu bir sistemdir."(3)

"Şeffaf Bankacılık, bankaların kamu'ya bilgi vermesinin yanı sıra daha derin bilgilerin kamusal kuruluşlara zaman zaman belli sistematik içinde yansıtılmasıdır."(4)

Bu bilgiler ışığında şeffaf bankacılığı şöyle tanımlayabiliriz.

-
- (1) İhsan AKKÖY, "Saydam Bankacılık", Vergi Dünyası, S.32 (Nisan, 1984), s.3.
 - (2) İhsan KARACAN, "Şeffaf Bankacılık fantezi bir deyimden başka bir şey değildir", Dünya Gazetesi, (26 Ağustos, 1985).
 - (3) Fatih KAYTMAZ, "Şeffaf Bankacılık ve Denetim", Banka ve Ekonomik Yorumlar Dergisi, S.1 (Ocak, 1985), s.65.
 - (4) Halit SOYDAN, "Gizli faiz şeffaf bankacılığı yeniden gündeme getirdi", Rapor Gazetesi, (18 Temmuz, 1985).

"Şeffaf Bankacılık", bankaların tek düzen hesap planı çerçevesinde, genel kabul görmüş muhasebe prensiplerine göre tutacakları uluslararası tanımlara uygunluğu sağlanmış hesapların yer aldığı malî tablolarının, şeffaflığın gereği olan ilke ve çerçevesi saptanmış ciddi bir denetimden geçtikten sonra doğru, anlaşılabilir ve mukayeseye elverişli bir şekilde kamuya ve aynı zamanda kamusal kuruluşlara (T.C. Merkez Bankası, Bankalar Birliği v.b. gibi) sunulmasıdır.

İ k i n c i K ı s ı m

T Ü R K İ Y E ' D E D Ü N D E N B U Ğ Ü N E B A N K A L A R I N Y A Y I N L A D I K L A R I M A L İ T A B L O L A R I N K A M U Y A A Ç I K L A N M A S I

Ülkemizde Mevduat Bankalarının malî tablolarının kamuya açıklanması konusunda ilk yasal çerçeve 30.5.1933 tarih ve 2243 sayılı "Mevduatı Koruma Kanunu"-nun 14. maddesi ile oluşturulmuştur(5).

(5) İhsan KARACAN, Bankaların Kamuya Açıklanan Malî Tabloları, EKO-BİL Ya. No.5, İstanbul, 1983, s.101.

1933 yılına kadar Mevduat Bankalarının Malî tablolarının kamuya açıklama esasları Türk Ticaret Kanunu'ndaki yasal esaslara tabi idi ve bu kanun malî tabloların kamuya açıklanmasını zorunlu tutmadığı gibi malî tabloların şeklini de belirlememiştir(6).

2243 sayılı "Mevduatı Koruma Kanunu"nu yürürlükten kaldıran 1.6.1936 tarih ve 2999 sayılı "Bankalar Kanunu"nun sistemi "Mevduatı Koruma Kanunu"nun hemen aynı olmakla beraber yenilik taşıyan bazı hükümleri de ihtiva etmektedir.

2243 sayılı Kanunda kâr ve zarar hesabının belli bir tip formüle göre hazırlanma ve kamuya açıklanmasının öngörülmemiş olmasına karşın 2999 sayılı "Bankalar Kanunu"nda bu eksiklik giderilmiştir. Bu kanunun 32. ve 33. maddeleri daha sonra yürürlüğe girecek olan 7129 sayılı "Bankalar Kanunu"nun 51. ve 52. maddelerine kaynak olmuştur. 7129 sayılı "Bankalar Kanunu"nun 51. maddesi; "Bankalar, üç aylık hesap hûlasalarını ve senelik bilançoları ile kâr ve zarar hesaplarını, Ticaret Vekaleti ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ve Bankalar Birliği'nin mütalâaları alındıktan sonra Maliye

(6) Oğuz İMREGÜN, Mevduatı Koruma Bakımından Bankalara Devlet Müdahalesi, İ.Ü. Hukuk Fakültesi, Doktora Tezi, İstanbul, 1957, s.76.

Vekaletince tespit edilecek formüle mutabık olarak tanzim ederler."(7) demektedir.

52. madde ise "Yabancı bankalara ait cetvel ve bilançolar" başlığını taşımaktadır.

22.7.1983 tarih ve 18112 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 70 sayılı Kanun Hükmünde Kararname 7129 sayılı kanunu yürürlükten kaldırmıştır(8).

70 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin "Hesap, Bilanço ve kâr ve zarar cetvellerinde yeknesaklık" başlığını taşıyan 51. maddesinin 2. bendi ile; "Bankalar hesaplarını ve yıllık bilançoları ile kâr ve zarar cetvellerini Türkiye Bankalar Birliği tarafından hazırlanıp Maliye Bakanlığı'nin onayı ile yürürlüğe girecek olan tek düzen hesap planı, tip bilanço ve kâr ve zarar cetveli ile bunların uygulama ve düzenleme esaslarına ilişkin izahnameye uygun olarak tutmak ve düzenlemek zorundadırlar."(9) hükmü getirilmiştir.

(7) Faruk EREM-Akın ALTIOK- Haluk TANDOĞAN, Bankalar Kanunu Şerhi, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Ya. No.18, Ankara, (Haziran, 1971), s.214.

(8) KARACAN, s.104.

(9) RG.T. 22.7.1983, No.18112.

70 sayılı Kanun Hükümünde Kararname'nin 54. maddesinin 3. bendi, ilan olunmuş banka bilanço veya kâr-zarar cetvelinin gerçeğe aykırı olduğu saptandığı takdirde, ilgili bankanın, Maliye Bakanlığı'nın talimatı üzerine 15 gün içinde düzeltilmiş bilanço veya kâr-zarar cetvelini düzeltme beyanı ile birlikte gazetelerde ilan etmesi zorunluluğunu getirmiştir(10).

Ayrıca 70 sayılı Kanun Hükümünde Kararnamenin geçici 9. maddesi; kararnamenin 51. ve 56. maddelerine göre çıkarılacak olan tek düzen hesap planı ve kâr ve zarar cetveli ile üç aylık hesap özetleri ve aylık mevduat ve kredi cetvelleri ile bunların uygulama ve düzenleme esaslarına ilişkin izahnamenin 1984 yılı sonuna kadar hazırlanmasını ve 1985 yılı başından itibaren yürürlüğe konulmasını öngörmüş ise de bu izahname hazırlanamadığından yine geçici 9. madde gereğince, 1985 yılı sonuna kadar 7129 sayılı kanun'un 51. maddesine göre düzenlenmiş belge örnekleri (Ek: 1-a),(Ek: 1-b) kullanılmasına devam olunmuştur.

Son olarak 25.4.1985 tarih ve 3182 sayılı "Bankalar Kanunu" 70 sayılı Kanun Hükümünde Kararname'yi yürürlükten kaldırmıştır.

(10) RG. T. 22.7.1983, No.18112.

3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun geçici 7. maddesi 70 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'de yer alan geçici 9. maddeyi, "... izahname 1985 yılı sonuna kadar hazırlanır ve 1986 yılı başından itibaren yürürlüğe konulur." şeklinde değiştirmiştir(11).

Gerçekten de Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığına 1985'in ekim ayında onaylanan ve bankalara gönderilen "Tek Düzen Hesap Planı"nın 1986 yılı başından itibaren zorunlu olarak uygulanmasına geçilmiştir.

(11) RG. T. 2.5.1985, No.18742.

İ k i n c i B ö l ü m

Ş E F F A F L I K K İ M L E R İ Ç İ N ,
N E D E N G E R E K L İ D İ R ?
K İ M L E R T A R A F I N D A N ,
N A S I L S A Ğ L A N A C A K T I R ?

B i r i n c i K ı s ı m

Ş E F F A F L I K K İ M L E R İ Ç İ N .
N E D E N G E R E K L İ D İ R ?

Bankalar ile menfaat ilişkileri içinde bulunan çeşitli grup ve çevreler vardır. Bu menfaat grup ve çevrelerinin genişliği bankaların malî tablolarının kamuya açıklanmasını önemli bir olgu haline getirmiştir. Şeffaflık bu grup ve çevreler için gereklidir. Şimdi kısaca bu menfaat grup ve çevrelerini ele alalım.

I. PAY SAHİPLERİ (HİSSEDARLAR)

Pay sahipleri, banka işletmesinin kazanma gücü ve temettü dağılımı ile yakından ilgilendirler(12). Pay sahipleri bankaların kamuya açıklanan malî tablolarından yararlanmak suretiyle, bankada mevcut yatırımlarını muhafaza edecekleri veya çekecekleri, hisselerin çoğaltma veya azaltma yoluna gidip gitmeyecekleri konusunda bir karara varırlar.

II. GELECEKTEKİ PAY SAHİPLERİ (POTANSİYEL YATIRIMCILAR)

Gelecekteki yatırımcılar da, bankanın yatırım yapmak için elverişli bir müessese olup olmadığı hususunda gerekli kararı yine aynı tabloları tetkik edip verirler(13).

III. BANKA YÖNETİCİLERİ

Banka faaliyetlerinin en iyi bir şekilde yürütülmesi ve hesap devresinin kârlı bir şekilde kapatılması banka yöneticilerinin kabiliyetine bağlıdır. Ayrıca, bankanın ilerideki faaliyetlerinin kârlı bir

(12) Ferruh ÇÖMLEKÇİ, "Banka Finansal Durum Tablolarının Analizi", ESADER, C.VI, S.1 (Ocak, 1970), s.147.

(13) ÇÖMLEKÇİ, s.148.

şekilde idare edileceğinin delili yine ehliyetli yöneticiler grubu olmaktadır. Banka yöneticileri malî tablolar sayesinde ehliyetlerini ortaya koyup sorumluluklarından kurtuldukları gibi, bu tablolar üzerinde kendileri de tetkik ve tahlillerde bulunmak suretiyle bu sorumluluklarını gereğince yerine getirmeyi başarırlar. Böyle yapmakla yönetici işini daha da kolaylaştırmış olur(14).

IV. MEVDUAT SAHİPLERİ

Mevduat sahibi özellikle tasarruf mevduatı sahibi tasarrufunu şu veya bu alternatif kullanım alanlarında kullanmaktan vazgeçerek mevduat olarak tutma kararı verdiği zaman bu parasını mevcut mevduat bankalarından birine yatırmak zorundadır. Burada mevduat sahibi, "Paramı hangi bankaya yatırmalıyım?" sorusuna cevap arayacaktır. Mevduat sahibinin bu konuda bağımsız ve rasyonel tercih yapabilmesi için bankaların malî tablolarınının kamuya açıklanmış olması gerekir(15).

İş bu kadarla da bitmiyor. Bankaya parasını yatıran mevduat sahibi, bankanın her an likidite bakımından en iyi durumda olmasını ve parasını istediği zaman

(14) ÇÖMLEKÇİ, s.148.

(15) KARACAN, s.87-88.

çekebileceğine inarmak ister. Daha doğru bir şekilde ifade etmek gerekirse, mevduat sahibi parasının emniyette olmasını ister(16).

Mevduat sahibinin bu konuda bir karar verebilmesi ancak bankaların malî tablolarının kamuya açıklanmış olması halinde mümkündür.

Mevduat sahipleri içinde durumları nedeni ile en çok korunmaya muhtaç olan grup tasarruf mevduatı sahipleridir. Bu grup mevduat bankaları hakkında ancak bu işletmelerin kamuya açıklanan malî tabloları ile bilgi edinebilir. Halbuki diğer mevduat sahibi gruplar

(Milyon TL)

<u>Yıllar</u>	<u>Tas. Mev.</u>	<u>Tic. Mev.</u>	<u>Res. M.</u>	<u>Ban. M.</u>	<u>Özsermaye</u>
1980	385.812	286.963	84.125	56.859	27.600
1981	909.152	469.798	157.391	111.758	86.700
1982	1.512.943	660.088	220.334	220.436	150.180
1983	1.943.851	819.749	365.255	257.906	272.234
1984	3.270.778	1.169.290	571.042	363.281	427.067

Not: Diğer mevduat, Tasarruf mevduatı içinde yer almaktadır.

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği Yayınları

ekonomik yapı içinde hem işgal ettikleri yer hem de güç bakımından ilişkide buldukları banka ve geleceği hakkında daha geniş bir bilgi elde etme ve değerlendirme yapma olanağına sahiptirler(17).

Yukarıdaki tablodan da görüleceği üzere mevduat, özellikle tasarruf mevduatı mevduat bankalarının aktifi-
fini finanse eden en önemli kaynaktır.

Gerek nisbi ucuzluğu, gerek kaydi para yaratma imkânları ve gerekse küçük tasarrufların değerlendirilmesi bakımından bilhassa tasarruf mevduatının bankalar için en önemli kaynak olduğu inkâr edilemez(18).

V. KREDİ ALANLAR

Bankadan kredi alanlar bankanın sahip olduğu fonlarla ve aynı zamanda bu fonların kullanılışı ile ilgilenirler(19).

Malî tabloların yöneldiği çevre çok değişik sosyal gruplardan oluştuğu için farklı teknik bilgi düzeylerine sahiptirler ve doğal olarak farklı nitelikte

(18) Doğan SİNDİREN, Banka Fonlarının Yönetimi, Ankara, 1972, s.69.

(19) ÇÖMLEKÇİ, s.148.

bilgi talepetmektedirler(20).

Her grup ihtiyaç duyduğu bilgiyi banka malî tablolarından seçmek suretiyle veya aynı malumata dayanarak tahlil ve yorumlar yapar ve farklı farklı sonuçlar çıkarır(21).

Her bir grup, ihtiyaçlarına uygun düşün ek özel bilgilere sahip olmayı ister(22).

Ortalama bilgi düzeyine sahip "Sokaktaki Adam"ın yardımı olmaksızın açıklanmış malî tabloları okuyup, anlayabilmesi ve bunlara dayanarak karar vermesi beklenemez(23). Eğer beklenirse bu, "Türkiye'de herkes lisan bilmek zorundadır" demek gibi olağan dışı bir davranış olur. Banka malî tablolarından "Sokaktaki adam" değil, bu bilgilere ihtiyaç duyan kişiler yararlanır.

(20) KEMP - PATRICK, "Controversies on the Construction of Financial Statements", Accounting Review, Vol. XXXVIII, (January, 1963).

(21) ÇÖMLEKÇİ, s.148.

(22) R.M. TRUEBLOOD (Çev. Yılmaz BENLİGİRAY), "Ortaklara ve İşletme Dışı Diğer Kişi ve Kurumlara Sunulan Bilgiler", E.İ.T.İ.A. Ya. No.155/97, Eskişehir, 1976, s.84.

(23) KARACAN, s.65.

Şeffaflık mevduat sahiplerinin bankalara duyduğu güveni arttırmak ve böylece, fonları banka sistemine daha fazla kanalize ederek mevduat artışını hızlandırmak için gereklidir(24). Sermaye piyasasının gelişmemiş olduğu ülkelerde, bu konu daha da önem kazanmaktadır.

Mevduat sahipleri bankacılık sisteminde olup bitenden haberdar olmak hakkına sahiptirler, çünkü bankalar mevduat sahiplerinin parasını kullanırlar. Bu nedenle şeffaf bankacılık mevduat sahiplerinin üstlendikleri riskleri minimum düzeyde tutmak için gereklidir.

Para ve Sermaye piyasalarındaki canlanmayı ayakta tutacak ve sürekli kılacak en etkili tedbir, güvenilir ve kolay anlaşılır bilanço, kâr-zarar bilgilerinin halka açıklanmasını sağlamaktır. Çünkü bu piyasaların sağlığı ve sağlıklı gelişmesi bu bilgilerin elde edilebilir olmasına bağlıdır. "Bankerler Olayı"na benzer bir olayın bankacılık ve çok sayıda şirketler alanında ortaya çıkması, ülkemizde serbest piyasa ekonomisi politikasının uygulanmasını da imkansız hale getirebilecektir(25). Bunun için bankacılık sisteminin şeffaf

(24) Suat ABAÇ, "Dünyada ve Türkiye'de Şeffaf Bankacılık Anlayışındaki Gelişmeler", Dünya Gazetesi, (13 Ağustos, 1985), s.7.

(25) Mustafa AYSAN, "Şeffaf Bankacılık ve Bankaların Kamuya Bilanço ve Kâr-Zarar Bilgilerini Açıklama Sorumluluğu", Muhasebe Enstitüsü Dergisi, S.35 (Mart, 1985), s.4-5.

bir yapıya kavuşturulması en kısa zamanda gereklidir.

Türkiye gibi, banka sermayelerinin konvertibl döviz cinsinden uluslararası sermaye büyüklüklerine göre hayli küçük kaldığı ülkelerde, uluslararası işlemlere daha büyük boyutlarda girebilmek ve uluslararası malî çevrelerde itibar kazanabilmek için sermaye düzeylerinin önemli oranda düzeltilmesi şarttır(26). Bu da ancak bankaların halka açılmaları ve halkın da arz edilen yeni hisse senetlerini talep etmeleri ile mümkün olur.

Şeffaflığın olmadığı bir bankacılık sisteminde ise tasarruf sahiplerinin hisse senedi almaya ikna edilmeleri çok güçtür. Onun için etkin bir şeffaflık tasarruf sahiplerinin kararları üzerinde olumlu bir etki yaparak, sermaye piyasasının gelişimine önemli katkıda bulunabilecektir.

Aslında denetlenmiş malî tabloların kamuya açıklanması bankaların kendileri için daha da önemlidir. Bu önem iki açıdandır. Konunun birinci yönü, bankaların batılı büyük malî kurumlardan ve bankalardan kredi kullanmaları ve kredi limitleri almaları ile denetlenmiş malî tabloları arasında çok sıkı bir ilişkinin olmasıdır.

(26) ABAÇ, Dünya Gazetesi, (13 Ağustos, 1985), s.7.

Konunun ikinci yönü ise, denetlenmiş malî tablolarını kamuya açıklayan bankaların kamuoyunda güvenirliliğinin artması ve dolayısıyla daha düşük maliyetli kaynak bulma olanağı elde etmeleridir(27). Kaldı ki bankaların en önemli sorunlarından biri kaynak maliyetlerinin yüksek olmasıdır. Bu nedenle bankaların şeffaf bir yapıya kavuşturulması çok büyük bir önem arz etmektedir.

Bankaların malî durumlarındaki gelişmeler ile ilgili olarak örneğin Türkiye'de hem ulusal ve hem de uluslararası malî piyasalar büyük bir enformasyon içindedirler ve bu durum Türk bankalarının iş hacimlerini daha hızlı genişletmelerine bir engel teşkil etmektedir. Kamuya açıklanan malî tabloların gerçeği yansıtması ve analiz edilerek malî güçlüğü kanıtlanması Türkiye'deki bankaların hem kendi aralarındaki ve hem de yabancı ülkelerdeki bankalarla da olan ilişkilerini büyük ölçüde geliştirebilecektir. Bugün bir çok yabancı banka Türk bankalarıyla, enformasyon ve analiz eksikliğinin doğurduğu güvensizlik nedeniyle yeterli ilişki kuramamaktadır(28). Bu da şeffaflıktan kaçınmanın bedelini Türk bankacılık sisteminin kapalı olarak ama fazlasıyla ödediğini göstermektedir.

(27) İhsan KARACAN, "Şeffaf Bankacılık Fantezi Bir Deyimden Başka Bir Şey Değildir.", Dünya Gazetesi, (26 Ağustos, 1985).

(28) ABAÇ, Dünya Gazetesi, (13 Ağustos, 1985), s.7.

Görüldüğü gibi şeffaflık güven faktörüyle çok yakından ilgilidir.

Türk bankacılığının en önemli sorunlarının başında kaynak yetersizliği gelmektedir. Bunun nedeni de geçmişte yaşanan banka ve banker olayları nedeniyle artık bankalara olan güvenin kalmamasıdır(29). Bu konunun önemi bankaların "güven" kurumları olması nedeniyle daha da artmaktadır.

Sonuç olarak "Şeffaf Bankacılık";

- a. Sermaye Piyasasının gelişimine öncülük etmek
- b. Ekonominin güvenliğini sağlamak
- c. Sağlıklı ve istikrarlı bir bankacılık sistemi oluşturmak için gereklidir.

İ k i n c i K ı s ı m

S E F F A F L I K K İ M L E R T A R A F I N D A N .
N A S I L S A Ğ L A N A C A K T I R ?

Bankalar sisteminde şeffaflığın sağlanmasına katkıda bulunacak unsurlar şunlardır(30);

(29) Erol TOKSÖZ, "Türk Bankacılığının Asıl Sorunu Güvenidir.", Dünya Gazetesi, (14 Eylül, 1985).

(30) ABAÇ, Dünya Gazetesi, (13 Ağustos, 1985), s.7.

- I. Bankalar
- II. Düzenleyici Otoriteler
- III. Finansal Analistler ve Akademisyenler

Şimdi bu unsurların sistemde şeffaflaşma sağlayıcı eylemlerini inceleyelim.

I. BANKALAR

Bankalar kendi özkaynaklarından çok tasarruf sahiplerinden mevduat ve diğer isimler altında topladıkları paralarla faaliyetlerini sürdürürler(31).

Dolayısıyla bankalarda olup bitenden tasarruf sahibinin, daha geniş bir ifadeyle kamuoyunun haberinin olması gerekir. Bankalar bu nedenle yasalara uygun, doğru, düzenli, genel kabul görmüş muhasebe prensiplerine göre hesaplar tutarak ve gerçeği yansıtan mali tablolar yayınlayarak şeffaflığın sağlanmasına katkıda bulunurlar.

II. DÜZENLEYİCİ OTORİTELER

Banka sistemini düzenlemekle sorumlu otoriteler banka iflaslarının bankaları ve ekonomik sistemi ne

(31) Öztin AKGÜÇ, "Bankaların Hesap Durumları ve Bunların Kamuya Açıklanması", Vergi Dünyası, S.24 (Ağustos, 1983), s.3.

ölçüde sarsacağını bildikleri için bankaların durumlarını sürekli olarak izlemek zorundadırlar. Bu amaçla bankalarda şeffaflığı sağlayıcı bir gözetim ve denetim sistemi oluştururlar.

Bu gözetim ve denetim sisteminin iki ana faaliyeti vardır(32).

- A. Uzaktan Gözetim (Off-site Examination)
- B. Yerinde İnceleme (On-site Examination or Inspection)

A. UZAKTAN GÖZETİM

Bankalar belirli aralıklarla veya Merkez Bankasının talebi üzerine standart bilgileri içeren raporları Merkez Bankasına veya diğer gözetim otoritelerine gönderirler.

Yürürlükte olan 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 54. maddesi; "Bankalar bilançoları ile kâr ve zarar cetvellerinin denetçilerce onaylı birer örneğini genel kurullarının toplandığı tarihten 1 ay içinde yönetim kurulu ve denetçilerin raporları ile birlikte Müsteşarlık ve Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına tevdi ederek Resmi Gazete ve yurt

(32) ABAÇ, Dünya Gazetesi, (13 Ağustos, 1985), s.7.

çapında yayın yapan bir gazete ile ilân etmek zorundadırlar."(33) diyerek uzaktan gözetimi belirlemiştir.

Uzaktan gözetim iki aşamalıdır.

a) Birincisi, bankalardan gelen bilgilerin amaca uygun olarak kullanılabilmesini sağlamaktır. Bankalardan gelen bilgilerin amaca uygun olarak kullanılabilmesi için;

aa) Bütün bankaların "Tek düzen hesap planı" uygulamaları gerekir ki; ülkemizde zorunlu uygulamasına 1986 yılı başından itibaren başlanan ve esasları Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası'nın danışman kuruluşlarından "Arthur Andersen" tarafından belirlenen, Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığınca onaylanarak bankalara gönderilen "Tek düzen hesap planı "bütün bankaların aynı ilkelere göre muhasebe kaydı tutmalarını ve bilanço çıkartmalarını amaçlıyor. Üçer aylık dönemler itibarıyla hazırlanacak bu bilançolar, Merkez Bankası ile Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığına gönderilecektir(34).

Bu nedenle bütün bankaların "Tek düzen hesap planı" uygulamaları şartı, yasa gereğince zorunlu olarak yerine getirilecektir.

(33) RG. T. 2.5.1985, No.18742, s.15.

(34) ———, "Bankalarda Tek Tip Bilanço Telaşı", Rapor Gazetesi, (4 Aralık, 1985).

bb) Bankaların tutacakları kayıtların genel kabul görmüş muhasebe prensiplerine uygun olması gerekir.

cc) Bankaların karşılaştırmalara izin verebilecek şekilde uluslararası tanımlara uygunluk sağlamaları gerekir.

b) İkinci aşamada bankalardan elde edilen veriler bankaların malî durumlarında meydana gelebilecek olağan dışı gelişmeleri tespit etmek üzere analiz edilirler.

Bu konuda son bir gelişme Merkez Bankasının bünyesinde oluşturulan "Malî Tahlil Kurulu" başkanlığıdır(35). Bu kurul bankaların malî tabloları üzerinde analizler yapacak ve gerektiğinde banka üst yönetimini ve hazine-nin yerinde inceleme ile görevli denetçilerini uyacaktır.

Uzaktan gözetim sayesinde, yerinde inceleme ile görevli denetçilerin yükü önemli ölçüde hafifletilmektedir. Ayrıca banka teftiş tarihleri arasındaki zamanda bankaların malî durumlarında meydana gelebilecek olağan dışı gelişmelerin zamanında farkedilmemesi tehlikesi bertaraf edilmiş olmaktadır(36).

(35) ———, Rapor Gazetesi, (4 Aralık 1985).

(36) ABAÇ, Dünya Gazetesi, (13 Ağustos, 1985), s.7.

Uzaktan gözetim modeli, yalnız problemlı banka olarak teşhis edilen bankaları yerinde inceleme konusu yapacak, gerekli olmayan banka teftişlerini önleyecek ve böylece yerinde incelemenin etkinliğini arttırabilecektir.

İncelemenin amacı bankaların "solvabilite güçlerini" (Ödeme güçlerini) korumak olduğuna göre gözetim otoritesi ile banka hissedarları arasında bir çıkar çatışması değil, aksine bir çıkar birliği söz konusudur.

Yukarıda belirttiğimiz "Solvabilite gücü" yani ödeme gücü, 7129 sayılı bankalar kanununda, bankanın özkaynağından kabul edebileceği tasarruf mevduatı toplamının düşülmesi sonucu bulunmasına karşın, gerek 70 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve gerekse onu izleyen 3182 sayılı Bankalar Kanununda, bankanın özkaynağından nakdî ve gayri nakdî kredileri toplamının düşülmesi sonucu bulunabilmektedir. Nitekim 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 38. maddesinin 1. bendinin 'a' fıkrası; "Bir bankanın vereceği nakdî krediler ve satın alacağı tahvil ve benzeri menkul kıymetlerin tutarı ile teminat mektupları, kefaletler, aval, ciro ve kabuller gibi gayri nakdî kredilerin toplamı özkaynaklarının 20 katını aşamaz"(37) hükmünü içermektedir.

(37) RG. T. 2.5.1985, No.18742, s.10.

Türkiye'de uzaktan gözetim veya incelemenin bugüne kadar gözetim sistemi içinde bulunmayışı ve gözetimin yalnızca yerinde inceleme ile yürütölmeye çalışılması, bir yandan yerinde inceleme ile görevli banka yeminli murakıplarının yükünü büyük ölçüde arttırmış, diğeryandan teftiş tarihleri arasında meydana gelen kötüleşmelerin zamanında farkedilememesine neden olmuştur.

B. YERİNDE İNCELEME

Yukarıda açıkladığımız gibi, uzaktan gözetim bankaların teftişini ikame edici değil, aksine tamamlayıcı olan bir gözetim faaliyetidir. Yerinde incelemede müfettişler bankaları düzenli teftiş ederek güven, sağlamlık ve kanuna uygunluk açısından faaliyetlerini denetler. Bunların aktif ve pasif yönetimini değerlendirir.

Ülkemizde yerinde inceleme modeli uygulanmaktadır. İnceleme görevi de Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığına bağlı "Bankalar Yeminli Murakıpları"na verilmiştir. Nitekim 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 61. maddesinin 1. fıkrası; "... her türlü bankacılık işlemlerinin denetimi, bankaların varlıkları, alacakları, özkaynakları, borçları, kâr ve zarar hesapları arasındaki ilgi ve dengelerin ve malî bünyeyi etkileyen diğeryüm unsurların tespit ve tahlili bankalar yeminli murakıpları ve yardımcıları tarafından yapılır."(38) hükmünü içermektedir.

(38) RG. T. 22.5.1985, No.18742, s.17.

III. FİNANSAL ANALİSTLER VE AKADEMİSYENLER

Finansal Analistler ve Akademisyenler, bütün ülkelerde gözetim sistemine yardımcı olarak çok değerli işlev görmektedirler. Bankaların kamuya açıkladıkları malî tablolar analiz edilerek dinamik bir perspektif içinde performanslarının değerlendirilmesi ve bankalararası karşılaştırmalar yapılması hem mevduat sahiplerine, hem gözetim otoritesine, hem banka hissedarlarına ve hem de banka yöneticilerine önemli yararlar sağlayacaktır. Bu konuda akademisyenler geliştirecekleri yeni finansal analiz teknikleri ile, bankaların daha güvenilir bir şekilde değerlendirilmelerine imkan verecektir(39).

(39) ABAÇ, Dünya Gazetesi, (14 Ağustos, 1985).

Ü ç ü n c ü B ö l ü m

Ş E F F A F B A N K A C I L I K A N L A Y I Ş I N A
T E R S D Ü Ş E N U Y G U L A M A L A R V E
T Ü R K İ Y E ' D E Ş E F F A F L I Ğ I N D E N E T İ M İ

B i r i n c i K ı s ı m

"Ş E F F A F B A N K A C I L I K" A N L A Y I Ş I N A
T E R S D Ü Ş E N U Y G U L A M A L A R

Bankalar "güven" kurumlarıdır. Bu yüzden bankalar zararda olsalar bile, kamuoyu karşısındaki prestijlerini yitirmemek, rekabette elverişsiz duruma düşmemek, yasaların getirmiş olduğu özellikle özsermaye ile ilgili olanaklardan sonuna kadar yararlanabilmek amaçlarıyla gerçek durumlarını yansıtmayan bilanço ve kâr-zarar tabloları düzenleyerek kamuyu yanıltabilmektedirler.

Bankaların, bilanço rakamları üzerinde oynayarak yaptıkları kamuoyu yanıltıcı işlemler şu şekilde özetlenebilir.

I. MEVDUAT MİKTARININ ŞİŞKİN GÖSTERİLMESİ

Mevduat hacmi, bankalar arası büyüklük sıralamasında ve mevduat artış hızı da bankaların başarı durumlarının değerlendirilmesinde bir ölçü olarak ele alındığından, bankalar değişik boyutlarda da olsa yıl sonlarında mevduat hacimlerini abartacak bazı işlemlere başvurmaktadırlar(40).

Bilindiği gibi, bankalar kanununun 34. maddesi mevduatı "Tasarruf Mevduatı" ve "Diğer Mevduat" diye ikiye ayırmaktadır. Diğer mevduat kapsamına resmi, ticari ve bankalar arası mevduat girmektedir.

Ticari bankalar genellikle, verdikleri kredilerin % 30-50 arasındaki belirli bir oranını bloke etmekte ve bu bloke edilen miktarı ticari mevduat gibi göstererek toplam mevduat miktarını abartabilmektedirler. Yine bunun gibi, bankalar, kredi ilişkisi içinde buldukları firmaların kasalarındaki nakit ve çeklerin yıl sonunda

(40) Öztin AKGÜÇ, "Bankaların Hesap Durumları ve Bunların Kamuya Açıklanması", Vergi Dünyası, S.24 (Ağustos, 1983), s.3.

ticarî mevduat olarak bankaya yatmasını sağlamakta, böylelikle ticarî mevduatı olduğundan yüksek göstermektedirler(41). Aşağıdaki tablo ticarî mevduatın yıl sonunda şişkin gösterilmesinin bir örneğidir.

(10³ - TL)

	<u>31.12.1983</u>	<u>31.1.1984</u>	<u>Azalış</u>
Ticarî Mevduat	819.749.000.-	600.453.000.-	219.296.000.-
	<u>31.12.1984</u>	<u>31.1.1985</u>	<u>Azalış</u>
Ticarî Mevduat	1.169.300.000.-	890.000.000.-	279.300.000.-

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği Yayınları

Bankalar mevduatı da, yıl sonlarında bankaların birbirlerine yapacakları karşılıklı mevduat işlemi ile yüksek gösterilebilecek bir mevduat türüdür. Bankalar mevduatı için munzam karşılığı oluşturmak zorunluluğu yoktur. Aynı zamanda bankalar mevduatı Disponilibite hesabında dikkate alınmamaktadır(42).

(41) Fatih KAYTMAZ, "Seffaf Bankacılık ve Denetim", S.1 (Ocak, 1985), s.66.

(42) Öztin AKGÜÇ, "1983 Yılında Bankalar, Mevduat ve Krediler", Banka ve Ekonomik Yorumlar Dergisi, S.9 (Eylül, 1984), s.51-52.

Bu durumdan mevduat artış hızını yüksek göstermek isteyen bankalar yararlanmaktadır. Aşağıdaki tablo da bankalar mevduatının yıl sonunda şişkin gösterilmesinin bir örneğidir.

(10³ - TL)

	<u>31.12.1983</u>	<u>31.1.1984</u>	<u>Azalış</u>
Bankalar Mevduatı	257.906.000.-	157.387.000.-	100.519.000.-
	<u>31.12.1984</u>	<u>31.1.1985</u>	<u>Azalış</u>
Bankalar Mevduatı	363.281.000.-	173.000.000.-	190.281.000.-

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği Yayınları

Sonuç olarak, Bankalar, genellikle yıl sonlarında Ticarî mevduat ile Bankalar mevduatını olduğundan fazla, göstermek suretiyle kamuoyunu yanıltabilmekte ve Amerikalıların "Window dressing" dedikleri "Vitrin süslemesi" yoluna gidebilmektedirler(43).

II. İŞTİRAKLERİN YÜKSEK BEDELLE DEĞERLENDİRİLMESİ

Vergi Usul Kanunu'nun 279. maddesi "Menkul kıy-

(43) İhsan KARACAN, "Şeffaf Bankacılık fantezi bir deyimden başka bir şey değildir", Dünya Gazetesi, (26 Ağustos, 1985).

metler alış bedeli ile değerlendirilir." hükmünü içermektedir. Halbuki bankalar iştiraklerini yüksek bedellerle değerlendirerek aktiflerini şişirebilmektedirler(44).

Bankalar yüksek bedelle değerlemeden doğan değer farklarını, "Muhtelif Kârlar ve Gelirler" hesabının içinde göstermektedirler(45).

Dolayısıyla bu uygulama da, kârı yükselten usulsüz bir işlem olmaktadır.

III. GAYRİMENKULLERİN YÜKSEK BEDELLE DEĞERLENDİRİLMESİ

Vergi Usul Kanunu'nun 269. maddesinin; "Gayrimenkuller maliyet bedeli ile değerlendirilir." hükmünü içermesine karşılık bankalar gayrimenkullerini yüksek bedeller ile değerlemede ve bu şekilde elde edilen olumlu farkı "Muhtelif Kârlar ve Gelirler" hesabına aktarabilmektedirler(46). Dolayısıyla bu uygulama da kârı yükselten usulsüz bir işlemdir.

(44) KAYTMAZ, s.67.

(45) Öztin AKGÜÇ, "Bankaların Hesap Durumları ve Bunların Kamuya Açıklanması", Vergi Dünyası, S.24 (Ağustos, 1983), s.8.

(46) AKGÜÇ, s.8.

IV. YASAL İZLEMEDEKİ KREDİ HESAPLARINA FAİZ YÜRÜTÜLMESİ

Bazı bankalar, yasal izlemeye aldıkları kredi müşterilerinin hesaplarına faiz yürüterek, kârlarını olduğundan daha fazla göstermek istemektedirler. Halbuki, yasal izlemeye alınan firmaların kredi hesaplarına kesinlikle faiz yürütülmez(47). Dolayısıyla, bu tür hesaplara yürütülen faizden sağlanan gelir, fiktif nitelikte olmaktadır.

V. "NAZIM HESAPLAR"IN BİLANÇODA AKTİF VE PASİF TOPLAMLARA EKLENMESİ

Yayınlanan banka bilançolarında gerek aktif, gerekse pasif toplamlarına "Nazım Hesaplar" tutarının eklenmesi ile, ne anlam taşıdığı bilinmeyen bir genel toplam rakamına ulaşılmaktadır. Hiç yararı ve muhasebe ilkelere uygunluğu olmayan, ancak yeterince muhasebe bilmeyen kişileri kolaylıkla yanıltabilen bu sunuş biçiminden vazgeçilmelidir.

Şüphesiz bir çok hallerde Nazım Hesaplarda toplanmış bilgilerin önemi büyüktür ve banka faaliyetlerinin özelliği gözönünde bulundurulursa, malî tablolarla birlikte bildirilmesi şarttır. Fakat bu bilgilerin

(47) KAYTMAZ, s.66.

açıklanma yeri bilançonun bünyesi değil, bir dipnot veya tabloların dışında kalan "açıklayıcı notlar"dır(48).

VI. BİLANÇOLARIN AKTİF VE PASİF TARAFLARININ SIRALANMASI VE SINIFLANDIRILMASI

Yayınlanan banka bilançolarının gerek aktifinde, gerekse pasifinde belirli bir kritere göre yapılmış sıralama yoktur.

Halbuki bilançoların düzenlenmesinde temel ilke, varlık ve kaynak unsurlarının niteliklerine uygun olarak gruplandırılması ve her kalemin kendi içinde vadelerine göre bölümlenmesidir(49).

Varlıkların likidite durumlarına, kaynakların ise geriye ödenme sürelerine göre bir sıralama içersinde sunulması, bilanço ile ilgili incelemelere büyük kolaylıklar sağlayacaktır(50).

(48) Mustafa AYSAN, "Yayınlanan Banka Malî Tabloları Üzerine Düşünceler", Banka Dergisi, C.I, S.3 (Mayıs, 1964), s.12.

(49) International Accounting Standards Committee, Discloser in Financial Statements of Banks, London, (March, 1980), madde 11-15.

(50) Göksel YÜCEL, "Yayınlanan Banka Finansal Tablolarının İçeriği Nasıl Olmalıdır?", Muhasebe Enstitüsü Dergisi, S.38 (Mart, 1984), s.9.

Ayrıca, benzer özellikteki bilanço öğelerinin gruplanmış biçimde (Döner Varlıklar, Duran Varlıklar v.b. gibi) sunulması inceleyci'yi bazı oranların hesaplanmasında ek bir takım hesaplara girme güçlüğün'den kurtaracaktır(51).

VII. İLGİLİ DÖNEME AİT GİDERLER İÇİN KARSILIK AYRILMAMASI

Bilindiği gibi muhasebenin temel ilkelerinden biri de, "Gerçekleşme ilkesi"dir. Bu ilkeye göre; "gelir ve giderler, kazanıldıkları veya katlanıldıkları zaman hesaplara aksettirilir ve ilgili oldukları dönemin finansal tablolarında belirtilir."(52)

Ancak bankalar genellikle bu kurala uymamakta, yıl sonuna kadar belgesi sağlanamamış bazı giderleri için karşılık ayırmayarak, giderleri ilgili dönemin sonuç hesaplarına aktarmamaktadırlar(53).

Bazı giderleri de kâr-zarar hesabına geçirmediikleri gibi aktifleştirerek kârı yükseltme yoluna gidebil-

(51) Jale SİHAY - Orhan SEVİLENGÜL, Banka Muhasebesi, A.İ.T.İ.A. Ya. No. 6, Ankara, 1978, s.231.

(52) Internation Accounting Standards Committee (IASC), Uluslararası Muhasebe Standardı 1, Muhasebe Yöntemlerinin Açıklanması, s.9.

(53) AKGÜÇ, s.8.

mektedirler(54).

Bankalar carî giderleri arasında gösterilmesi gereken bazı giderlerini (Reklam giderleri gibi) aktifleştirecek yıllara yayabilmektedirler.

VIII. BİLANÇOLAR'IN KARŞILAŞTIRMALI OLARAK YAYINLANMAMASI

Bilançolar, sadece tek yıllık olarak yayınlanmaktadır. Karşılaştırmalı olarak yayınlanmamaktadırlar. Daha derinine incelemelerin yapılabilmesi için en az iki yıllık ve tercihan üç yıllık mukayeselere imkan verecek tarzda düzenlenmelidir(55).

Özellikle bilanço bilgilerini inceleme konusunda uzmanlıkları az olan kişi ve kuruluşların gereksinmelerine cevap verebilmek için bu karşılaştırmalı sunuşun önemi büyüktür.

IX. "MUHTELİF" VE "DİĞER" BAŞLIKLİ HESAPLARIN KULLANILMASI

Yayınlanan bilançoların aktifinde yer alan "Muh-
telif Borçlular", "Diğer Aktifler" ile pasifinde yer

(54) KAYTMAZ, s.67.

(55) Mustafa AYSAN, Finansal Tablolar Analizi ve Diğer Muhasebe Konuları, İstanbul Üniversitesi Ya. No. 2151, İstanbul, 1976, s.165.

alan "Muhtelif Alacaklılar", "Diğer Pasifler" başlıklı hesapların neleri kapsayıp neleri kapsamadıklarının bilanço-yu inceleyecek kişi veya kişilerce anlaşılabilme olanağı yoktur(56).

Türkiye'de mevduat kabul eden 41 bankanın 1984 yılı sonu bilançolarında yer alan "Muhtelif" ve "Diğer" başlıklı tutarların bilanço tutarlarına oranlaması şöyledir(57).

(Muhtelif Borçlular + Diğer Aktifler) / Aktif Toplam = 0,19

(Muh. Alacaklılar + Diğer Pasifler) / Pasif Toplam = 0,21

Görüldüğü gibi bankaların yayınladıkları bilançolarında bu tutarların önemsiz boyutlarda olduğu söylenemez. Sonuç olarak yeni çıkarılacak tek tip bilanço da "Muhtelif" ve "Diğer" başlığını taşıyan hesapların en azından, neleri kapsadıklarının inceleyenlere bilgi vermek üzere alt ayırımlarının yapılması gerekmektedir.

(56) YÜCEL, s.11.

(57) Türkiye Bankalar Birliği, Bankalarımızın 1984 Sonu Bilanço, Kâr ve Zarar Hesapları, Teşkilat, Mevduat ve Kredileri Hakkında Bilgiler, Ya. No.134, Ankara, 1985, Tablo 7-a,b ve 8-a,b.

X. TAHSİLİ TEHLİKEYE DÜŞMÜŞ ALACAKLARIN OLDUĞUNDAN AZ GÖSTERİLMESİ VE BUNLAR İÇİN KARŞILIK AYRILMAMASI

Bankalar, gerek kredi politika ve kararlarının başarısız olduğu izlenimi vermemek, gerek malî yapılarının zaafa uğradığını gizlemek ve dönem kârını olduğundan fazla gösterebilmek için, tahsili tehlikeye düşmüş alacaklarını bütün açıklığı ile bilançolarına yansıtılmamaktadır(58).

Bankalar, takipteki alacakları ile tahsili tehlikeye düşmüş alacaklarını olduğundan az gösterdikleri gibi, Vergi Usul Kanunu'nun 323. maddesinde, şüpheli alacaklar tarif edilerek bu alacaklar için pasifte karşılık ayrılabilceği ve karşılık'ın teminatlı alacaklarda teminattan geri kalan kısma inhisar edeceği belirtilmesine rağmen, Bankalar teminatı olmayan alacakları dahi teminatlı imiş gibi göstererek karşılık ayırmayabilmektedirler.

XI. "ÖDENMEMİŞ SERMAYE" VE "ZARAR"IN BİLANÇONUN AKTİFİNDE GÖSTERİLMESİ

Yayınlanan Banka bilançolarının aktifindeki "Ödenmemiş Sermaye" ve "Zarar" tutarlarının özsermaye

(58) AKGÜÇ, s.8.

ögesi içinde bir indirim olarak ele alınması gereklidir(59).

"Ödenmemiş Sermaye" Ticaret Kanunu'nun da etkisi ile aktif tarafta yer alan ilk unsur olarak bilançoda yer almıştır(60).

Nitekim Türk Ticaret Kanunu'nun 463. maddesi; "Esas sermayenin henüz ödenmemiş kısmı, aktif tablosuna ayrı olarak geçirilir" hükmünü içermektedir.

"Ödenmemiş Sermaye" hesabı borç kalanı veren bir hesaptır ve bazı hesapları yalnızca verdikleri borç veya alacak bakiyelerine göre bilanço'nun aktif veya pasif tarafına yerleştirmek bizde alışkanlık haline gelmiş yanlış bir uygulamadır.

Her ne kadar bazı yazarların; "Ödenmemiş Sermaye"nin aktifte ayrı bir kalem olarak gösterilmesi kamuyu aydınlatma ilkesinin bir gereğidir."(61) demelerine karşın, Uluslararası Muhasebe Standardı; "Ödenmemiş sermaye

(59) YÜCEL, s.10.

(60) İhsan KARACAN, Bankaların Kamuya Açıklanan Malf Tabloları, EKO-BİL Ya. No.5, İstanbul, 1983, s.373.

(61) Ünal TEKİNALP, Anonim Ortaklığın Bilançosu ve Yedek Akçeleri, Kamuyu Aydınlatma İlkesi İle, İ.Ü. Hukuk Fakültesi Ya. No.589, İstanbul, 1979, s.163-164.

özsermayeden bir indirim olarak bilançonun pasifinde yer alır."(62) demekle bu konudaki iddiamızı doğrulamaktadır.

"Zarar"a gelince; zarar varlıklarda meydana gelen bir azalmayı göstermektedir, bu nedenle, zararın bilançoda denklik sağlamak amacıyla aktifte gösterilmesi bankanın varlıklarını ve dolayısıyla özsermaye'sinin olduğundan fazla olarak bilançoda gösterilmesi sonucunu doğuracaktır(63).

Şüphesiz yapılan bu uygulama şeffaf bankacılık anlayışına ters düşmektedir. Bu nedenle gerek "Ödenmemiş Sermaye" ve gerekse "Zarar" tutarlarının özsermaye ögesi içinde bir indirim olarak gösterilmesi bu olumsuzluğu ortadan kaldıracabilecektir.

XII. YAYINLANAN MALÎ TABLOLARDAN SADECE VERGİ ÖNCESİ KÂRIN GÖSTERİLMESİ

Bankalar genellikle yayınladıkları malî tablolarında sadece vergi öncesi kârlarını göstermektedirler. Ancak vergi öncesi kâr tutarının bir bölümü kısa vadeli

(62) (Çev. Haluk ÜNAL) Uluslararası Muhasebe Standartları 5, s.8.

(63) KARACAN, s.373.

borç (Ödenecek vergiler, ödenecek kâr payları) diğer bölümü ise özsermaye ögesi (kanunî ve fevkalade ihtiyatlar) niteliğindedir(64).

Bu nedenle yayınlanan malî tablolarda sadece vergi öncesi kârın değil, bunun yanında ödenecek vergilerin, ödenecek kâr paylarının ve kârın dağıtılmayarak ihtiyatlara aktarılan bölümünün de gösterilmesi gerekir(65).

Çünkü aksi bir durumda, inceleyiciler özsermaye tutarını saptayamadıkları gibi, doğal olarak borçlar tutarını da belirleyememektedirler.

XIII. BANKALARIN YAYINLADIKLARI KÂR VE ZARAR TABLOSUNDA YER ALAN "MUHTELİF GİDER VE ZARARLAR" İLE "MUHTELİF GELİR VE KÂRLAR" HESAPLARI

Bankalarca yayınlanan kâr ve zarar tablosunun borcunda yer alan "Muhtelif Gider ve Zararlar" ile alacağında yer alan "Muhtelif Gelir ve Kârlar" başlıklı hesapların kepsamlarının inceleyici tarafından anlaşılması olanağı yoktur ve bu hesapların yanında

(64) YÜCEL, s.12.

(65) C. ERDAMAR, Anonim Ortaklıklarda Kârın Dağıtımı ve Vergilendirilmesi, EKO-BİL Ya. No.2, İstanbul, 1982, s.2.

verilen tutarların oranları arttıkça, bu anlaşılmazlığın yarattığı sakınca da büyüyecektir(66).

Mevduat kabul eden 41 bankanın 1984 sonu bilançolarında yer alan bazı rakamlar şöyledir;(67)

"Muhtelif Gelir ve Kârlar" : 59.532.000.000.- ₺
 "Kâr" :176.337.000.000.- ₺

Görüldüğü gibi bankaların toplam kârlarının yaklaşık üçte birini "Muhtelif Gelir ve Kârlar"dan oluştuğu dikkate alındığında bu hususun önemi daha belirgin olarak ortaya çıkmaktadır.

Buraya kadar bankaların, yayınlanan malî tabloları üzerinde oynayarak yaptıkları kamuyu yanıltıcı işlemlerden en önemli olanlarına değindik.

Sonuç olarak, geleneksel muhasebe kurallarına göre düzenlenen malî tablolar yukarıda saydığımız eksikliklerin giderilmesiyle de kamuoyuna gerçeğin yansıtılması konusunda yeterli ve etkili olamayacaklardır. Çünkü bu tablolar paranın, satınalma gücünün zaman içinde değişmediği varsayımıyla hazırlanmaktadır(68).

(66) YÜCEL, s.13.

(67) Türkiye Bankalar Birliği Ya.No.134, Tablo 8-a,b.

(68) Öztin AKGÜÇ, Malî Tablolar Analizi, İstanbul Üniversitesi Ya.No.3281, İstanbul, 1985, s.401.

Halbuki ülkemizde yaşanan % 50'lere varan enflasyon nedeniyle paranın satınalma gücü günden güne değişmektedir.

Dolayısıyla geleneksel muhasebe kurallarına göre düzenlenen malî tablolarda yer alan bilgilerin doğru olduğunu sanmak büyük bir gaflet olacaktır. O halde çözüm ne olacaktır? Bu sorunun cevabını şöyle verebiliriz; geleneksel muhasebe kurallarına göre düzenlenmiş malî tablolar yayınlanmaya devam etmeli, ancak bununla birlikte bugün bir çok batı ülkesinde kendisine uygulama alanı bulmuş olan enflasyona göre düzeltilmiş bilgiler de yayınlanmaya başlanmalıdır. Böylece bankalar kamuoyuna daha doğru bilgiler verebileceklerdir.

İ k i n c i K ı s ı m

T Ü R K İ Y E ' D E Ş E F F A F L I Ğ I N

D E N E T İ M İ

Faaliyetleri ülke ekonomisini ve tüm bireylerin çıkarlarını yakından ilgilendirdiğinden, özel kesim mülkiyetinde olsalar dahi, bankalar kamu benzeri kuruluşlar olarak kabul edilmekte olup denetimlerinin kamuya ait bir hak olduğu ve kamu otoritelerinin bu konuda

yetkili oldukları günümüzde tartışmasızdır(69).

Bugün kamuoyunda, banka bilançolarının üçer aylık dönemler itibariyle yayınlanacak olmasının, tasarrufçuya gerekli aydınlatmayı sağlayacağı varsayımı yapılmaktadır(70). Gerçekte, tasarrufçunun belki de en az ilgilendiği husus, bankaların bilançosudur.

Nitekim A.B.D.'nde yapılan bir anket çalışması(71), yatırım kararlarında malî tabloların en sonda geldiğini ve % 7,9 gibi düşük bir paya sahip olduğunu göstermek suretiyle yukarıdaki görüşümüzü doğrulamaktadır.

Bilançonun gerçekten tasarrufçuyu aydınlatacak biçimde olabilmesi için, bu bilançonun itibarlı denetim kurumlarının dönemselleştirme ve onayları ile yayınlanması gerekmektedir.

O zaman ortaya şöyle bir soru çıkmaktadır. Malî tabloları denetleyecek itibarlı denetim kurumları var mıdır?

(69) Öztin AKGÜÇ, "Bankaların Hesap Durumları ve Bunların Kamuya Açıklanması", Vergi Dünyası, (Ağustos, 1983), s.3.

(70) —————, "Şeffaf Banka", Mesaj Ekonomi Dergisi, S.13 (1-15 Aralık, 1983), s.15.

(71) H. BAKER - J. HASLEM, "Information Needs of Individual Investors", The Journal of Accountancy, November 1973, s.64-69.

Şeffaflığın denetimi için ekonomide kurum yoktur. Ancak bu konuda değişik öneriler getirilebilir.

Bunlardan ilki, Malî tabloların kamuya açıklanmasından önce yapılacak denetim'in T.C. Merkez Bankası, Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı gibi devlet kurumlarının kendi içlerinde oluşturulacak bir denetim mekanizmasına bağlı denetçiler tarafından gerçekleştirilmesidir. Böyle bir önerinin en büyük sakıncası devlet denetim elemanlarının onayı ile yayınlanacak malî tabloların, adeta bir devlet garantisi veya güvencesi olduğu izlenimini tasarrufçuya vermesidir.

İkinci öneri, "Yeminli Malî Müşavirlik" adıyla gündeme gelen müesseseyi kurmak olabilir. 30-40 yıldan beri değişik isimler altında tartışılan bu kurumla ilgili 3 madde TBMM'nin 27 Kasım 1985 tarihli toplantısında kabul edilerek, VUK'nun ek maddeleri arasında yer almıştır(72).

"Yeminli Malî Müşavirlik" mesleğinin en önemli amacı tüm ilgili kurumlara ve genel olarak halka yapılacak finansal bilgi bildirimlerinin doğruluğunu ve

(72) Mustafa AYSAN, "Yeminli Malî Müşavirlik Vergi Usul Kanunu'na Girmiştir.", Dünya Gazetesi, (16 Aralık, 1985).

genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine uygunluğunu denetlemektedir(73).

Ülkemizde bankalar, yerinde incelemeyle görevli "Bankalar Yeminli Murakıpları" tarafından denetlenmektedir. Ancak, kamuya açıklanan bilanço ve kâr-zarar bilgilerinin gerçeklere ve muhasebe ilkelerine uygunluğu sağlama amacı, bu denetim için ikinci derecede kalan bir nedettir. Yeminli malî müşavirlerce yapılacak bir denetim bu eksikliği giderecektir. Batılı ülkelerde malî müşavirlik mesleği kanunla düzenlenmiştir. Örneğin; Amerika Birleşik Devletleri 1886, İngiltere 1870, İsviçre 1941, Almanya 1899'da malî müşavirlik görevini yasallaştırmışlardır(74).

Bu nedenlerle "Yeminli Malî Müşavirlik" kurumunun Türk ekonomik ve malî yaşamına, bir an önce çıkarılacak ek kanun maddeleriyle kazandırılması bir zaruretlerdir.

(73) Göksel YÜCEL, "Bağımsız Muhasebe Uzmanlığı Hakkında", Muhasebe Enstitüsü Dergisi, (Mart, 1983), s.73.

(74) Ö. Faik YILMAZ, "Malî Müşavirlik ve Muhasebecilik Mesleğinin Kanunla Düzenlenmesinin Önemi ve Sağlayacağı Faydalar", Vergi Dünyası, S.33 (Mayıs, 1984), s.52-53.

S O N U Ç

"Şeffaf Bankacılık" ülkemizde son yıllarda kamuoyunda sözü en çok edilen konulardan biri haline gelmiştir. Bunun nedenini ülkemizdeki finans sektörünün geçen yıllarda yaşamış olduğu bunalıma bağlayabiliriz. Bilindiği gibi bu bunalım "Bankerler Olayı" ile başlamış ve bu olayın uzantısı olarak nitelendireceğimiz üç bankanın Ziraat Bankası bünyesinde eritilmesi, batık krediler gibi nedenlerle doruğa çıkmıştır.

Bütün bu nedenlerle ülke ekonomisinin yönlendirilmesinde çok önemli işlemlere sahip olan bankaların malî yapılarında çok büyük sarsıntılar yaşanmıştır.

Bilindiği üzere bankalar ile menfaat ilişkileri içinde bulunan pek çok grup vardır (Tasarruf sahipleri, hissedarlar, potansiyel yatırımcılar vb. gibi) ve bu

grupların genişliği malî tabloların kamuya açıklanmasını gerektirmektedir. Bu gruplar başta tasarruf sahipleri olmak üzere yaşanan sarsıntılardan büyük zarar görmüşlerdir.

Dolayısıyla, bu olayların bir daha yaşanılmaması için gözlerini "Şeffaf Bankacılık" olayına çevirmişlerdir.

"Şeffaf Bankacılık" olayı tüm bankaların yayınlacakları mali tabloların itibarlı denetim kurumlarının onayından geçtikten sonra kamuya sunulmasıdır. Yoksa, sadece bir takım kanunlar çıkarılarak "bankalar mali tablolarını şu tip formüle göre hazırlasınlar" demekle iş bitmemektedir. Çünkü bu tür kanun maddelerininin, 1933'den bu yana mevcut olmalarına karşın bankalar kamuya açıklayacakları mali tablolar üzerinde çeşitli biçimlerde oynayarak kamuyu yanıltabilmektedirler. İşte "Şeffaf Bankacılık" denilen sistem bu yanıltma olayını ortadan kaldıracak bir önlemdir.

Ayrıca, "Şeffaf Bankacılık" bankalara mevduat akışını hızlandırmayı amaçlayarak, sermaye piyasasının gelişmesini sağlayacak bir yapıya da sahiptir.

Şeffaf bankacılığın temelindeki en önemli şart, tüm bankaların "Tek düzen hesap planı" uygulamalarının, genel kabul görmüş muhasebe prensiplerine göre kayıt-

larını tutmalarının ve karşılaştırmalara izin verecek şekilde uluslararası tanımları kullanmalarının sağlanabilmesidir ki, ülkemizde 1986 yılı başından itibaren bankalar için zorunlu uygulanmasına geçilen ve esasları T.C. Merkez Bankasının danışman kuruluşlarından "Arthur Andersen" tarafından belirlenen, Hazine ve Dış Ticaret müsteşarlığının onayından geçtikten sonra bankalara gönderilen "Tek düzen hesap planı" sistemi şeffaf bankacılığın gelişmesinde önemli rol oynayacaktır.

"Şeffaf Bankacılık"ın işlerliğine katkıda bulunacak olanlar, bankalar, gözetim otoriteleri ve finansal analistler ve akademisyenlerdir.

Bunun yanında halen 3 maddesi yürürlükte olan "Yeminli Mali Müşavirlik" kurumunun Türk ekonomik ve malî yaşamına kavuşturulmasıyla da şeffaf bankacılığın denetimi sorununa çare bulnabilecektir. Bu arada bankaların şeffaflık ilkesine göre çalışmalarını sağlamak amacıyla 3098 sayılı kanunla getirilen ve 1987 başından itibaren de devreye sokulması öngörülen "Bağımsız denetim kuruluşları" Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığınca belirlenecek olup, bağımsız denetim kuruluşlarının denetim raporları Merkez Bankasına iletilecektir. Önümüzdeki aylarda bu konuya ilişkin açıklayıcı bir tüzüğün çıkması beklenmektedir.

"Şeffaf Bankacılık" olayının gerçekleşmesi Türk bankacılığının dışa açılmasını sağlayabileceğinden bankalar açısından da önemlidir.

Bu arada "Tek düzen hesap planı"nın uygulanmaya başlanmasıyla bankaların iki büyük avantajı olmuştur.

Bunlardan ilki, bankaların batık kredilerini bilançolarında karşılık ayırarak zarar gösterebilmelerine olanak sağlanmış olmasıdır. Dolayısıyla, bankalar VUK'na göre batık kredilerini bir sonraki dönemde ver-giden düşebileceklerdir.

Bu uygulama bilançonun gerçek durumu yansıtabil-mesi için de gereklidir. Çünkü Türkiyedeki bankaların hepsinin batık kredileri vardır ve bundan önceki uygu-lamaya göre bankalar batık kredilerini bilançolarında gösteremediklerinden bu durum, bilançonun yapılan iş-lemeleri kamuoyuna gerçek şekilde, olduğu gibi gösterme-sine gölge düşürmekteydi.

İkinci avantaj da, döviz aktiflerinin alış ku-runa göre, döviz pasiflerinin ise satış kuruna göre hesaplanmasının zorunlu kılınmasıdır. Bu uygulama ile bankalar kendi faaliyetleri dışında çok büyük kârlar sağlayabileceklerdir ki, bu durum bazı çevrelerin hak-lı olarak karşı çıkmalarına neden olabilir.

Bu konuda bizim önerilerimiz şunlardır.

1. Bankalar geleneksel muhasebe esasına göre düzenledikleri malî tabloların yanında günümüzde % 50'lere varan bir enflasyonun varlığını da düşünerek enflasyona göre düzeltilmiş bilgileri de yayınlamalıdır. Bu konuda bankalar kanununa bir madde eklenmelidir.

2. Orjinal önerisi Mustafa Aysan tarafından getirilen "Yeminli Hesap Murakıpları" kurumu ile ilgili halen yürürlükte bulunan üç maddenin yanına yeni maddeler konarak bu kurum acele olarak tesis ettirilmelidir.

3. Bankaların uzaktan denetimi, yerinde incelemenin etkinliğini artıracığından ve teftiş tarihleri arasında meydana çıkabilecek olağan dışı olumsuz gelişmelerin farkedilmesine neden olacağından gereklidir.

4. Tek düzen hesap plânının bankalara sağladığı yeni bir avantaj olan, döviz aktiflerinin alış kurundan, döviz pasiflerinin satış kurundan hesaplanmasının zorunlu bulunması sonucu bankalar faaliyet dışı olarak büyük kârlar sağlayabilecekler ve bu faaliyet dışı elde edilen kârları faaliyet sonucu elde edilen kâr tutarıyla birleştirerek bilançoda gösterebileceklerdir. Bu durum banka bilançolarının gerçeği gösterme özelliğine ters düşmektedir. Bu nedenle bu hüküm uygulamadan kaldırılarak eski uygulamaya dönülmesi yerinde olacaktır. Bilindiği gibi eski uygulama diviz aktif ve pasiflerinin alış kurundan hesaplanmasını içeriyordu.

Y A R A R L A N I L A N K A Y N A K L A R

MAKALELER VE KİTAPLAR

- ABAÇ Suat : "Dünyada ve Türkiye'de Şeffaf Bankacılık Anlayışında Gelişmeler", Dünya Gazetesi, (13-14 Ağustos, 1985).
- AKDOĞAN Nalân : "Banka İşletmelerinde Finansal Tablolar ve Analizi", A.İ.T.İ.A. Bankacılık Dergisi, S.2, 1983.
- AKGÜÇ Öztin : "Bankaların Hesap Durumları ve Bunların Kamuya Açıklanması", Vergi Dünyası, S.24 (Ağustos, 1983).
- AKGÜÇ Öztin : Mali Tablolar Analizi, İ.Ü. Ya. No.3281, İstanbul, 1985.

- AKGÜÇ Öztin : "1983 Yılında Bankalar, Mevduat ve Krediler", Banka ve Ekonomik Yorumlar Dergisi, S.9 (Eylül, 1984).
- AKGÜÇ Öztin : "1984 Yılında Bankalar, Mevduat ve Krediler", Banka ve Ekonomik Yorumlar Dergisi, S.8 (Ağustos, 1985).
- AKKÖY İhsan : "Saydam Bankacılık", Vergi Dünyası, S.32 (Nisan, 1984).
- AYSAN Mustafa : "Şeffaf Bankacılık ve Bankaların Kamuya Bilanço ve Kâr-Zarar Bilgilerini Açıklama Sorumluluğu", Muhasebe Enstitüsü Dergisi, S.35 (Mart, 1985).
- AYSAN Mustafa : "İşletmelerin Kamuya Hesap Verme Sorumluluğu ve Faaliyet Raporları", Muhasebe Enstitüsü Dergisi, S.13 (Ağustos, 1978).
- AYSAN Mustafa : "Yeminli Malî Müşavirlik Vergi Usul Kanununa Girmiştir", Dünya Gazetesi, (16 Aralık, 1985).
- AYSAN Mustafa : "Finansal Tablolar Analizi ve Diğer Muhasebe Konuları", İ.Ü. Ya.No.2151, İstanbul, 1976.

- BAŞARAN Bayram : "Bankalarda Tek Düzen Hesap Planı Başlıyor", Dünya Gazetesi, (31 Aralık, 1985).
- BAKER H. - HASLEM J: "Information Needs of Individual", The Journal of Accountancy, (November, 1973).
- CANSEVEN İsmail : "Bankacılıkta Şeffaflaşmanın Düşündürdükleri", Güneş Gazetesi, (4 Ocak, 1986).
- ÇÖMLEKÇİ Ferruh : "Banka Finansal Durum Tablolarının Analizi", ESADER, C.VI, S.1 (Ocak, 1970).
- ERDAMAR C. : Anonim Ortaklıklarda Kârın Dağıtımı ve Vergilendirilmesi, EKO-BİL Ya. No.2, İstanbul, 1982.
- EREM Faruk -
ALTIOK Akın -
TANDOĞAN Haluk : Bankalar Kanunu Şerhi, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Ya.No.18, Ankara, (Haziran, 1971).
- İMREGÜN Oğuz : Mevduatı Koruma Bakımından Bankalara Devlet Müdahalesi, İ.Ü. Hukuk Fakültesi, Doktora Tezi, İstanbul, 1957.

- KARACAN İhsan : "Bankaların Kamuya Açıklanan Malî Tablolarında Gayrimenkullerin Yeniden Değerlenerek Gösterilmesi", Banka ve Ekonomik Yorumlar Dergisi, S.6 (Haziran, 1979).
- KARACAN İhsan : "Şeffaf Bankacılık Fantazi Bir Deyimden Başka Bir Şey Değildir.", Dünya Gazetesi, (26 Ağustos, 1985).
- KARACAN İhsan : Bankaların Kamuya Açıklanan Malî Tabloları, EKO-BİL Ya.No.5, İstanbul, 1985.
- KAYTMAZ Fatih : "Şeffaf Bankacılık ve Denetim", Banka ve Ekonomik Yorumlar Dergisi, S.1 (Ocak, 1985).
- KEMP - PATRICK : "Controversies on the Construction of Financial Statements", The Accounting Review, Vol.XXXVIII, (January, 1963).
- KEPEKÇİ Celal : "Finansal Raporlardaki Bilgilerde Bulunması Gereken Özellikler", ESADER, C.XVIII, S.2 (Haziran, 1982).

- SARIKAMIŞ Cevat : "Faaliyet Raporlarında Yer Alan Durum Tablolarının Analizi", Muhasebe Enstitüsü Dergisi, S.23 (Nisan, 1981).
- SOYDAN Halit : "Gizli Faiz Şeffaf Bankacılığı Yeniden Gündeme Getirdi.", Rapor Gazetesi, (18 Temmuz, 1985).
- TEKİNALP Ünal : Anonim Ortaklığın Bilançosu ve Yedek Akçeleri, Kamuyu Aydınlatma İlkesi İle, İ.Ü. Hukuk Fakültesi Ya.No.589, İstanbul, 1979.
- TOKSÖZ Erol : "Türk Bankacılığının Asıl Sorunu Güvendir", Dünya Gazetesi, (14 Eylül, 1985).
- TRUEBLOOD R.M.
(Çev. Yılmaz
BENLİĞİRAY) : "Ortaklara ve İşletme Dışı Diğer Kişi ve Kurumlara Sunulan Bilgiler", E.İ.T.İ.A. Ya.No.155/97, Eskişehir, 1976.
- TÜRKİYE BANKALAR
BİRLİĞİ : Bankalarımızın 1984 Sonu Bilanço, Kâr ve Zarar Hesapları, Teşkilat, Mevduat, ve Kredileri Hakkında Bilgiler, Ya.No.134, Ankara, 1985.

- ULUTAN Burhan : Bankalar Kanunu Şerh ve İzahı,
Ankara, 1958.
- ÜNAL Haluk : "Bilanço ve Kâr-Zararlar Yayınlan-
malı", Muhasebe Enstitüsü Dergisi,
(Temmuz, 1976).
- YILMAZ Ö. Faik : "Mali Müşavirlik ve Muhasebecilik
Mesleğinin Kanunla Düzenlenmesinin
Önemi ve Sağlıyacağı Faydalar",
Vergi Dünyası, S.33 (Mayıs, 1984).
- YÜCEL Göksel : "Bağımsız Muhasebe Uzmanlığı Hak-
kında", Muhasebe Enstitüsü Dergi-
si, (Mart, 1983).
- YÜCEL Göksel : "Yayınlanan Banka Finansal Tablo-
larının İçeriği Nasıl Olmalıdır?",
Muhasebe Enstitüsü Dergisi, Y.10,
S.38 (Mart, 1984).
- _____ : "Bankalarda Tek Tip Bilanço Telası",
Rapor Gazetesi, (4 Aralık, 1985).
- _____ : "Hazine'den "Şeffaf Bankacılığa"
Onay", Dünya Gazetesi, (29 Ekim,
1985).
- _____ : "Şeffaf Banka", Mesaj Ekonomi Der-
gisi, S.13 (1-15 Aralık, 1983).

_____ : "Şeffaflığın Denetimi", Mesaj
Ekonomi Dergisi, S.13 (1-15 Aralık,
1983).

_____ : "'Şeffaf Bankacılık' mı, 'Gerçek
Bankacılık' mı?", Büyüteç Dergisi,
Y.3, S.24 (Aralık, 1983).

KANUNLAR

Vergi Usul Kanunu (VUK)

Türk Ticaret Kanunu (TTK)

RESMİ GAZETELER

2.7.1958 tarih ve 9944 Sayılı Resmi Gazete

22.7.1983 tarih ve 18112 Sayılı Resmi Gazete

6.12.1984 tarih ve 3098 Sayılı Resmi Gazete

25.4.1985 tarih ve 18742 Sayılı Resmi Gazete

EK: 1 - a

7129 Sayılı Bankalar Kanunu'nun 51. Maddesine Göre Düzenlenmiş
Bilanço

AKTİF	PASİF
I Ödenmemiş Sermaye	I Sermaye
II Kasa	II Yedek Akçeler (Kanuni, İhtiyari, Değer Artış Fonu)
III T.C. Merkez Bankası (Vadesiz, Vadeli)	III Karşılıklar
IV Bankalar (Vadesiz, Vadeli)	IV Tahvillerimiz
V Raporlar	V T.C. Merkez Bankası (Avanslar, Reeskont Ettirilen Senetler, Diğer Borçlar/Vadesiz, Vadeli)
VI Menkul Değerler Cüzdanı	VI Özel Hesaplar Karşılığı (Transfer Emirleri, İthalat Teminatları, Diğer/Vadesiz, Vadeli)
VII Mevduat Karşılıkları	VII Bankalar
VIII Krediler (İhtisas Kredileri Hariç/İştirakler, İştirakler Kefaletiyle/Kasa Vadeli (KV), Orta ve Uzun Vadeli (OUV)).	VIII Dış Krediler
IX Tarımsal Krediler (KV, OUV)	IX Fonlar
X Gayrimenkul Kredileri (KV, OUV)	X Mevduat (Resmi, Ticari, Bankalar, Tasarruf, Diğer/Vadesiz, Vadeli)
XI Mesleki Krediler (KV, OUV)	XI Döviz Tevdiatı
XII Denizcilik Kredileri (KV, OUV)	XII Ödeme Emirleri
XIII Kalkınma ve Yatırım Bankasına Verilen Krediler (KV, OUV)	XIII Muhtelif Alacaklılar
XIV Muhtelif Borçlular	XIV Zaman Aşımına Uğramış Talep Olunmamış Kıymetler
XV Özel Hesaplar (TCMB)	XV Diğer Pasifler
XVI Kanuni Yedekler Karşılığı Kıymet Kıymetler	XVI Kâr (Geçen Yıldan Devreden, Bilanço Yılı Kârı)
XVII İştiraklerimiz	
XVIII Kuruluşlarımız	
XIX Sabit Değerler (Menkuller, Gayrimenkuller/Maliyet, Birikmiş Amortismanlar, Kalan)	
XX Tahsili Gecikmiş Alacaklar (Tutarı, Ayrılan Karşılık, Kalan)	
XXI Diğer Aktifler	
XXII Aktifleştirilmiş Giderler	
XXIII Zarar	
T o p l a m	T o p l a m
Nazım Hesaplar	Nazım Hesaplar (Cirolarımız, Kefalet- lerimiz, Kabullerimiz, Diğer)
Aktif Genel Toplamı	Pasif Genel Toplamı

NOT: 1985 yılı sonuna kadar yürürlükte kalmıştır.

EK: 1 - b

7129 Sayılı Bankalar Kanunu'nun 51. Maddesine Göre
Düzenlenmiş Kâr-Zarar Tablosu

BORÇ	KÂR-ZARAR	ALACAK
I Personel Giderleri (Aylık ve Ücretler, Kıdem Tazminatları ve Emekli İkramiyeleri, Diğer)		I Alınan Faiz (Kredilerden, Bankalardan, Mevduat Karşılıklarından, Kanuni Yedekler Karşılığı Kıy- metlerden, Menkul Değer- ler Cüzdanı, Diğer)
II Vergi ve Harçlar		
III Diğer İşletme Giderleri	II Alınan Ücret ve Komis- yonlar (Kredi işleme- lerinden, Bankacılık iş- lemlerinden)	
IV Verilen Faizler (Mevdu- ata "Resmi, Ticari, Bankalar, Tasarruf", TCMB, Tahvillerimiz, İştiraklerimiz ve Ku- ruluşlarımız, Diğer)	III Kambiyo Kârları	
V Verilen Komisyonlar	IV Kuruluşlarımızdan Alınan Kâr Payı	V İştiraklerimizden Alınan Kâr Payı
VI Kambiyo Zararları		
VII Amortismanlar (Menkul- ler, Gayrimenkuller, Diğer)	VI Muhtelif Gelir ve Kârlar	VII Zarar
VIII Karşılıklar (Şüpheli Alacaklar, Diğer)		
IX Kuruluşlarımız Zarar Payı		
X Muhtelif Gider ve Zararlar		
T o p l a m	T o p l a m	

Not: 1985 yılı sonu kadar yürürlükte kalmıştır.

EK: 2

TEK DÜZEN HESAP PLANI ÖZETİ (TÜRK PARASI)

0 DÖNER DEĞERLER

010 KASA

012 YOLDAKİ PARALAR

014 ALINAN BANKA ÇEKLERİ

016 VADESİ GELMİŞ KUPANLAR

020 TÜRKİYE CUMHURİYETİ MERKEZ BANKASI

022 YURTIÇİ BANKALAR

024 YURTDIŞI BANKALAR

026 YURTDIŞI MERKEZ VE ŞUBELER

028 ÖZEL FİNANS KURUMLARI

030 MENKUL DEĞERLER CÜZDANI

032 MENKUL DEĞERLER DEĞER AZALMA KARŞILIĞI

1 KREDİLER

100 İSKONTO SENETLERİ

102 İŞTİRA SENETLERİ

110 KISA VADELİ AÇIK İHRACAT KREDİLERİ

112 KISA VADELİ TEMİNATLI İHRACAT KREDİLERİ

- 114 KISA VADELİ TEMİNATLI İTHALAT KREDİLERİ
- 116 KISA VADELİ AÇIK DİĞER KREDİLER
- 118 KISA VADELİ TEMİNATLI DİĞER KREDİLER
- 120 KISA VADELİ İHTİSAS KREDİLERİ
- 124 KISA VADELİ FON KAYNAKLI KREDİLER
- 126 MALİ KESİME VERİLEN KISA VADELİ KREDİLER
- 128 YURTDIŞI KISA VADELİ KREDİLER
- 130 ORTA VE UZUN VADELİ AÇIK İHRACAT GARANTİLİ YATIRIM
KREDİLERİ
- 132 ORTA VE UZUN VADELİ TEMİNATLI İHRACAT GARANTİLİ
YATIRIM KREDİLERİ
- 134 ORTA VE UZUN VADELİ AÇIK DİĞER YATIRIM KREDİLERİ
- 136 ORTA VE UZUN VADELİ TEMİNATLI DİĞER YATIRIM KREDİLERİ
- 138 ORTA VE UZUN VADELİ AÇIK İŞLETME KREDİLERİ
- 140 ORTA VE UZUN VADELİ TEMİNATLI İŞLETME KREDİLERİ
- 142 ORTA VE UZUN VADELİ İHTİSAS KREDİLERİ
- 144 ORTA VE UZUN VADELİ FON KAYNAKLI KREDİLER
- 146 MALİ KESİME VERİLEN ORTA VE UZUN VADELİ KREDİLER
- 148 YURTDIŞI ORTA VE UZUN VADELİ KREDİLER
- 150 İDARİ TAKİPTEKİ KISA VADELİ TEMİNATSIZ KREDİLER -
ANA PARA
- 152 İDARİ TAKİPTEKİ KISA VADELİ TEMİNATLI KREDİLER - ANA
PARA
- 154 İDARİ TAKİPTEKİ ORTA VE UZUN VADELİ TEMİNATSIZ KREDİLER -
ANA PARA
- 156 İDARİ TAKİPTEKİ ORTA VE UZUN VADELİ TEMİNATLI
KREDİLER - ANA PARA

- 158 İDARİ TAKİPTEKİ TAZMİN EDİLEN GAYRİ NAKDİ KREDİLER
VE YÜKÜMLÜLÜKLER
- 160 İDARİ TAKİPTEKİ KISA VADELİ TEMİNATSIZ KREDİLER -
FAİZ
- 162 İDARİ TAKİPTEKİ KISA VADELİ TEMİNATLI KREDİLER - FAİZ
- 164 İDARİ TAKİPTEKİ ORTA VE UZUN VADELİ TEMİNATSIZ
KREDİLER - FAİZ
- 166 İDARİ TAKİPTEKİ ORTA VE UZUN VADELİ TEMİNATLI
KREDİLER - FAİZ
- 170 KANUNİ TAKİPTEKİ KISA VADELİ TEMİNATSIZ KREDİLER
- 172 KANUNİ TAKİPTEKİ KISA VADELİ TEMİNATLI KREDİLER
- 174 KANUNİ TAKİPTEKİ ORTA VE UZUN VADELİ TEMİNATSIZ
KREDİLER
- 176 KANUNİ TAKİPTEKİ ORTA VE UZUN VADELİ TEMİNATLI
KREDİLER
- 178 KANUNİ TAKİPTEKİ TAZMİN EDİLEN GAYRİ NAKDİ KREDİLER
VE YÜKÜMLÜLÜKLER
- 180 KREDİLER ÖZEL KARŞILIĞI

2 BAĞLI DEĞERLER VE DİĞER AKTİFLER

- 210 MEVDUAT MUNZAM KARŞILIKLARI
- 220 KREDİ FAİZLERİ VE GELİRLERİ TAHAKKUK VE REESKONTLARI
- 222 DİĞER FAİZ VE GELİR REESKONTLARI
- 230 KANUNİ YEDEK AKÇELER KARŞILIĞI DEVLET TAHVİLİ HESABI
- 240 İŞTİRAKLERİMİZ VE KURULUŞLARIMIZ
- 242 İŞTİRAKLER VE KURULUŞLAR DEĞER AZALMA KARŞILIĞI

- 250 MENKULLER
- 252 GAYRİMENKULLER
- 254 ÖZEL MALİYET BEDELLERİ
- 256 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR
- 258 AKTİFLEŞTİRİLMİŞ GİDERLER
- 260 PEŞİN ÖDENMİŞ VERGİLER

- 270 AYNIYAT MEVCUDU
- 272 TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI ÖZEL HESAPLARI
- 274 TAHSİLİ ŞÜPHELİ ÜCRET, KOMİSYON VE DİĞER ALACAKLAR
- 276 TAHSİLİ ŞÜPHELİ ÜCRET, KOMİSYON VE DİĞER ALACAKLAR KARŞILIĞI
- 278 MUHTELİF ALACAKLAR
- 280 BORÇLU GEÇİCİ HESAPLAR

- 290 ŞUBELER CARİ HESABI
- 292 EFEKTİF ALIM/SATIM HESABI
- 294 DÖVİZ ALIM/SATIM HESABI
- 296 ÖZEL GÖREV HESAPLARI
- 298 ELDEN ÇIKARILACAK KIYMETLER

3 MEVDUAT VE DİĞER PASİFLER

- 300 TASARRUF MEVDUATI (GERÇEK KİŞELER) - VADESİZ
- 302 DÖVİZE DÖNÜŞTÜRÜLEBİLER TÜRK LİRASI MEVDUAT - VADESİZ
- 304 DİĞER MEVDUAT - VADESİZ
- 306 DÖVİZE ÇEVİRİLEBİLİR TÜRK LİRASI MEVDUAT - VADESİZ
- 308 BANKALAR MEVDUATI - VADESİZ

- 310 TASARRUF MEVDUATI (GERÇEK KİŞİLER) - VADELİ
312 DÖVİZE DÖNÜŞTÜRÜLEBİLİR TÜRK LİRASI MEVDUAT - VADELİ
314 DİĞER MEVDUAT - VADELİ
316 DÖVİZE ÇEVİRİLEBİLİR TÜRK LİRASI MEVDUATI - VADELİ
318 BANKALAR MEVDUATI - VADELİ
320 MEVDUAT SERTİFİKASI - VADELİ
322 HAMİLİNE MEVDUAT CÜZDANI - VADELİ

330 TAHVİL TALEBİ KARŞILIĞI TEVDİAT HESABI

340 TÜRKİYE CUMHURİYETİ MERKEZ BANKASI KREDİLERİ
342 YURTIÇİ BANKALARDAN KULLANILAN KREDİLER
344 YURTIÇİ DİĞER KURULUŞLARDAN KULLANILAN KREDİLER
348 YURTDIŞINDAN KULLANILAN KREDİLER
350 KARŞILIKLAR

360 FAİZ VE GİDER REESKONTLARI

370 İTHALAT TEMİNATLARI VE TRANSFER EMİRLERİ

380 ÖDENECEK VERGİ, RESİM, HARÇ VE PRİMLER
382 TAHVİLLERİMİZ
384 FONLAR
386 ERTELENMİŞ VERGİLER

390 MUHTELİF BORÇLAR
392 ALACAKLI GEÇİCİ HESAPLAR
394 ÖDEME EMİRLERİ
396 ÖZEL GÖREV HESAPLARI

4 ÖZKAYNAKLAR

410 SERMAYE

412 ÖDENMEMİŞ SERMAYE

420 KANUNİ YEDEK AKÇELER

430 İHTİYARİ YEDEK AKÇELER

440 BANKA SABİT KIYMET YENİDEN DEĞERLEME FONU

442 İŞTİRAKLER VE KURULUŞLAR SABİT KIYMET YENİDEN
DEĞERLEME KARŞILIĞI

450 KÂR VE ZARAR

5 FAİZ GELİRLERİ

500 İSKONTO VE İŞTİRA SENETLERİNDEN ALINAN FAİZLER

510 KISA VADELİ İHRACAT KREDİLERİNDEN ALINAN FAİZLER

512 KISA VADELİ İTHALAT KREDİLERİNDEN ALINAN FAİZLER

514 KISA VADELİ DİĞER KREDİLERDEN ALINAN FAİZLER

516 KISA VADELİ İHTİSAS KREDİLERİNDEN ALINAN FAİZLER

518 KISA VADELİ FON KAYNAKLI KREDİLERDEN ALINAN FAİZLER

520 MALİ KESİME VERİLEN KISA VADELİ KREDİLERDEN ALINAN
FAİZLER

522 YURTDIŞI KISA VADELİ KREDİLERDEN ALINAN FAİZLER

530 ORTA VE UZUN VADELİ İHRACAT GARANTİLİ YATIRIM
KREDİLERİNDEN ALINAN FAİZLER

- 532 ORTA VE UZUN VADELİ DİĞER YATIRIM KREDİLERİNDEN ALINAN FAİZLER
- 534 ORTA VE UZUN VADELİ İŞLETME KREDİLERİNDEN ALINAN FAİZLER
- 536 ORTA VE UZUN VADELİ İHTİSAS KREDİLERİNDEN ALINAN FAİZLER
- 538 ORTA VE UZUN VADELİ FON KAYNAKLI KREDİLERDEN ALINAN FAİZLER
- 540 MALİ KESİME VERİLEN ORTA VE UZUN VADELİ KREDİLERDEN ALINAN FAİZLER
- 542 YURTDIŞI ORTA VE UZUN VADELİ KREDİLERDEN ALINAN FAİZLER
- 546 İDARİ TAKİPTEKİ KREDİLERDEN ALINAN FAİZLER
- 548 KANUNİ TAKİPTEKİ KREDİLERDEN ALINAN FAİZLER
- 550 KAYNAK KULLANIMINI DESTEKLEME FONUNDAN ALINAN PRİMLER
- 560 MEVDUAT KARŞILIKLARINDAN ALINAN FAİZLER
- 570 BANKALARDAN ALINAN FAİZLER
- 580 MENKUL DEĞERLER CÜZDANINDAN ALINAN FAİZLER
- 590 KANUNİ YEDEK AKÇELER KARŞILIĞI KIYMETLERDEN ALINAN FAİZLER
- 592 ŞUBELERDEN ALINAN FAİZLER
- 598 DİĞER ALINAN FAİZLER

6 FAİZ GİDERLERİ

- 610 TÜRK LİRASI MEVDUATA VERİLEN FAİZLER

- 620 TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI KREDİLERİNE
VERİLEN FAİZLER
- 622 YURTİÇİNDEN KULLANILAN KREDİLERE VERİLEN FAİZLER
- 624 YURTDIŞINDAN KULLANILAN KREDİLERE VERİLEN FAİZLER
- 630 TAHVİLLERİMİZE VERİLEN FAİZLER
- 640 FONLARA VERİLEN FAİZLER
- 650 ŞUBELERE VERİLEN FAİZLER
- 698 VERİLEN DİĞER FAİZLER

7 FAİZ DIŞI GELİRLER

- 700 İŞTİRA SENETLERİNDEN ALINAN KOMİSYONLAR
- 710 KISA VADELİ İHRACAT KREDİLERİNDEN ALINAN ÜCRET VE
KOMİSYONLAR
- 712 KISA VADELİ İTHALAT KREDİLERİNDEN ALINAN ÜCRET VE
KOMİSYONLAR
- 714 KISA VADELİ DİĞER KREDİLERDEN ALINAN ÜCRET VE
KOMİSYONLAR
- 716 KISA VADELİ İHTİSAS KREDİLERİNDEN ALINAN ÜCRET VE
KOMİSYONLAR
- 718 KISA VADELİ FON KAYNAKLI KREDİLERDEN ALINAN ÜCRET
VE KOMİSYONLAR
- 720 MALİ KESİME VERİLEN KISA VADELİ KREDİLERDEN ALINAN
ÜCRET VE KOMİSYONLAR
- 722 YURTDIŞI KISA VADELİ KREDİLERDEN ALINAN ÜCRET VE
KOMİSYONLAR

- 730 ORTA VE UZUN VADELİ İHRACAT GARANTİLİ YATIRIM KREDİLERİNDEN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR
- 732 ORTA VE UZUN VADELİ DİĞER YATIRIM KREDİLERİNDEN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR
- 734 ORTA VE UZUN VADELİ İŞLETME KREDİLERİNDEN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR
- 736 ORTA VE UZUN VADELİ İHTİSAS KREDİLERİNDEN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR
- 738 ORTA VE UZUN VADELİ FON KAYNAKLI KREDİLERDEN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR
- 740 MALİ KESİME VERİLEN ORTA VE UZUN VADELİ KREDİLERDEN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR
- 742 YURTDIŞI ORTA VE UZUN VADELİ KREDİLERDEN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR
- 744 İDARİ TAKİPTEKİ KREDİLERDEN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR
- 746 KARUNİ TAKİPTEKİ KREDİLERDEN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR
- 748 MAKDİ OLMAYAN KREDİLERDEN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR
- 750 SERMAYE PİYASASI İŞLEMLERİ KÂRLARI
- 760 BANKACILIK HİZMETLERİ GELİRLERİ
- 780 İŞTİRAKLERİMİZDEN VE KURULUŞLARIMIZDAN ALINAN KAR PAYLARI
- 790 DİĞER FAİZ DIŞI FAALİYET GELİRLERİ
- 792 OLAĞANÜSTÜ GELİRLER

8 FAİZ DIŞI GİDERLER

810 PERSONEL GİDERLERİ

820 PROVİZYONLAR

830 VERGİ VE HARÇLAR

840 TÜRK PARASI İŞLEMLERİNDEN VERİLEN KOMİSYON VE ÜCRETLER

850 AMORTİSMAN GİDERİ

870 SERMAYE PİYASASI İŞLEMLERİ ZARARLARI

880 DİĞER İŞLETME GİDERLERİ

882 DİĞER GİDERLER VE ZARARLAR

890 OLAĞANÜSTÜ GİDERLER

9 NAZİM HESAPLAR

910 TÜRK PARASI TEMİNAT MEKTUPLARINDAN ALACAKLAR

912 TÜRK PARASI TEMİNAT MEKTUPLARINDAN BORÇLAR

920 KABUL KREDİLİ İTHALAT AKREDİTİFLERİNDEN ALACAKLAR

922 KABUL KREDİLİ İTHALAT AKREDİTİFLERİNDEN BORÇLAR

930 AKREDİTİF TAAHHÜTLERİMİZDEN ALACAKLAR

932 AKREDİTİF TAAHHÜTLERİMİZDEN BORÇLAR

940 CİRANTALARIMIZ

942 CİROLARIMIZ

950 KEFALET ETTİĞİMİZ TAHVİL ALACAKLARI

952 KEFALET ETTİĞİMİZ TAHVİL BORÇLARI

- 960 TAKSİDE BAĞLANMAMIŞ MEVDUAT MUNZAM KARŞILIĞINDAN
ALACAKLAR
- 962 TAKSİDE BAĞLANMAMIŞ MEVDUAT MUNZAM KARŞILIĞINDAN
BORÇLAR
- 970 TEMİNAT MEKTUBSUZ PREFİNANSMAN KREDİLERİNDEN
ALACAKLAR
- 972 TEMİNAT MEKTUBSUZ PREFİNANSMAN KREDİLERİNDEN
BORÇLAR
- 980 TAAHHÜTLER
- 982 ŞUBELERİMİZE TAHSİS OLUNAN SERMAYE
- 984 ŞUBELER SERMAYESİ
- 992 SINIRLAMALARA TABİ OLMAYAN KREDİLERDEN ALACAKLAR
- 994 SINIRLAMALARA TABİ OLMAYAN KREDİLERDEN BORÇLAR
- 996 DİĞER NAZİM HESAPLARDAN ALACAKLAR
- 998 DİĞER NAZİM HESAPLARDAN BORÇLAR

TEK DÜZEN HESAP PLANI ÖZETİ (YABANCI PARA)

0 DÖNER DEĞERLER

011 EFEKTİF DEPOSU

013 YOLDAKİ PARALAR

015 ALINAN BANKA ÇEKLERİ

017 VADESİ GEÇMİŞ KUPONLAR

021 TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI

023 YURTIÇİ BANKALAR

025 YURTDIŞI BANKALAR

027 YURTDIŞI MERKEZ VE ŞUBELER

029 ÖZEL FİNANS KURUMLARI

031 MENKUL DEĞERLER CÜZDANI

033 MENKUL DEĞERLER DEĞER AZALMA KARŞILIĞI

035 YURTDIŞI PTT İDARELERİ

1 KREDİLER

101 İSKONTO SENETLERİ

103 İŞTİRA SENETLERİ

111 KISA VADELİ AÇIK İHRACAT KREDİLERİ

113 KISA VADELİ TEMİNATLI İHRACAT KREDİLERİ

- 115 KISA VADELİ TEMİNATLI İTHALAT KREDİLERİ
- 117 KISA VADELİ AÇIK DİĞER KREDİLER
- 119 KISA VADELİ TEMİNATLI DİĞER KREDİLER
- 121 KISA VADELİ İHTİSAS KREDİLERİ
- 125 KISA VADELİ FON KAYNAKLI KREDİLER
- 127 MALİ KESİME VERİLEN KISA VADELİ KREDİLER
- 129 YURTDIŞI KISA VADELİ KREDİLER
- 131 ORTA VE UZUN VADELİ AÇIK İHRACAT GARANTİLİ YATIRIM KREDİLERİ
- 133 ORTA VE UZUN VADELİ TEMİNATLI İHRACAT GARANTİLİ YATIRIM KREDİLERİ
- 135 ORTA VE UZUN VADELİ AÇIK DİĞER YATIRIM KREDİLERİ
- 137 ORTA VE UZUN VADELİ TEMİNATLI DİĞER YATIRIM KREDİLERİ
- 139 ORTA VE UZUN VADELİ AÇIK İŞLETME KREDİLERİ
- 141 ORTA VE UZUN VADELİ TEMİNATLI İŞLETME KREDİLERİ
- 143 ORTA VE UZUN VADELİ İHTİSAS KREDİLERİ
- 145 ORTA VE UZUN VADELİ FON KAYNAKLI KREDİLER
- 147 MALİ KESİME VERİLEN ORTA VE UZUN VADELİ KREDİLER
- 149 YURTDIŞI ORTA VE UZUN VADELİ KREDİLER
- 151 İDARİ TAKİPTEKİ KISA VADELİ TEMİNATSIZ KREDİLER - ANA PARA
- 153 İDARİ TAKİPTEKİ KISA VADELİ TEMİNATLI KREDİLER - ANA PARA
- 155 İDARİ TAKİPTEKİ ORTA VE UZUN VADELİ TEMİNATSIZ KREDİLER - ANA PARA
- 157 İDARİ TAKİPTEKİ ORTA VE UZUN VADELİ TEMİNATLI KREDİLER - ANA PARA
- 159 İDARİ TAKİPTEKİ TAZMİN EDİLEN GAYRİ NAKDİ KREDİLER VE YÜKÜMLÜLÜKLER

- 161 İDARİ TAKİPTEKİ KISA VADELİ TEMİNATSIZ KREDİLER - FAİZ
- 163 İDARİ TAKİPTEKİ KISA VADELİ TEMİNATLI KREDİLER - FAİZ
- 165 İDARİ TAKİPTEKİ ORTA VE UZUN VADELİ TEMİNATSIZ KREDİLER - FAİZ
- 167 İDARİ TAKİPTEKİ ORTA VE UZUN VADELİ TEMİNATLI KREDİLER - FAİZ
- 171 KANUNİ TAKİPTEKİ KISA VADELİ TEMİNATSIZ KREDİLER
- 173 KANUNİ TAKİPTEKİ KISA VADELİ TEMİNATLI KREDİLER
- 175 KANUNİ TAKİPTEKİ ORTA VE UZUN VADELİ TEMİNATSIZ KREDİLER
- 177 KANUNİ TAKİPTEKİ ORTA VE UZUN VADELİ TEMİNATLI KREDİLER
- 179 KANUNİ TAKİPTEKİ TAZMİN EDİLEN GAYRİ NAKDİ KREDİLER VE YÜKÜMLÜLÜKLER
- 181 KREDİLER ÖZEL KARŞILIĞI

2 BAĞLI DEĞERLER VE DİĞER AKTİFLER

- 221 KREDİ FAİZLERİ VE GELİRLERİ TAHAKKUK VE REESKONTLARI
- 223 DİĞER FAİZ VE GELİR REESKONTLARI
- 243 İŞTİRAKLER VE KURULUŞLAR DEĞER AZALMA KARŞILIĞI
- 275 TAHSİLİ ŞÜPHELİ ÜCRET, KOMİSYON VE DİĞER ALACAKLAR
- 277 TAHSİLİ ŞÜPHELİ ÜCRET, KOMİSYON VE DİĞER ALACAKLAR KARŞILIĞI
- 279 MUHTELİF ALACAKLAR

281 BORÇLU GEÇİCİ HESAPLAR

291 ŞUBELER CARİ HESABI

293 EFEKTİF VAZİYETİ

295 DÖVİZ VAZİYETİ

3 MEVDUAT VE DİĞER PASİFLER

301 DÖVİZ TEVDİAT HESABI - VADESİZ

311 DÖVİZ TEVDİAT HESABI - VADELİ

341 TÜRKİYE CUMHURİYETİ MERKEZ BANKASI KREDİLERİ

343 YURTIÇİ BANKALARDAN KULLANILAN KREDİLER

345 YURTIÇİ DİĞER KURULUŞLARDAN KULLANILAN KREDİLER

349 YURTDIŞINDAN KULLANILAN KREDİLER

351 KARŞILIKLAR

361 FAİZ VE GİDER REESKONTLARI

371 İTHALAT TEMİNATLARI VE TRANSFER EMİRLERİ (BANKAMIZ
PAZİSYONUyla İLGİLİ)

381 ÖDENECEK VERGİ, RESİM, HARÇ VE PRİMLER

383 TAHVİLLERİMİZ

391 MUHTELİF BORÇLAR

393 ALACAKLI GEÇİCİ HESAPLAR

395 ÖDEME EMİRLERİ

4 ÖZKAYNAKLAR

411 SERMAYE

413 ÖDENMEMİŞ SERMAYE

443 İŞTİRAKLER VE KURULUŞLAR SABİT KIYMET YENİDEN
DEĞERLEME KARŞILIĞI5 FAİZ GELİRLERİ

501 İSKONTO VE İŞTİRA SENETLERİNDEN ALINAN FAİZLER

511 KISA VADELİ İHRACAT KREDİLERİNDEN ALINAN FAİZLER

513 KISA VADELİ İTHALAT KREDİLERİNDEN ALINAN FAİZLER

515 KISA VADELİ DİĞER KREDİLERDEN ALINAN FAİZLER

517 KISA VADELİ İHTİSAS KREDİLERİNDEN ALINAN FAİZLER

519 KISA VADELİ FON KAYNAKLI KREDİLERDEN ALINAN FAİZLER

521 MALİ KESİME VERİLEN KISA VADELİ KREDİLERDEN ALINAN
FAİZLER

523 YURTDIŞI KISA VADELİ KREDİLERDEN ALINAN FAİZLER

531 ORTA VE UZUN VADELİ İHRACAT GARANTİLİ YATIRIM
KREDİLERİNDEN ALINAN FAİZLER533 ORTA VE UZUN VADELİ DİĞER YATIRIM KREDİLERİNDEN
ALINAN FAİZLER535 ORTA VE UZUN VADELİ İŞLETME KREDİLERİNDEN ALINAN
FAİZLER537 ORTA VE UZUN VADELİ İHTİSAS KREDİLERİNDEN ALINAN
FAİZLER539 ORTA VE UZUN VADELİ FON KAYNAKLI KREDİLERDEN ALINAN
FAİZLER

541 MALİ KESİME VERİLEN ORTA VE UZUN VADELİ KREDİLERDEN
ALINAN FAİZLER

543 YURTDIŞI ORTA VE UZUN VADELİ KREDİLERDEN ALINAN
FAİZLER

547 İDARİ TAKİPTEKİ KREDİLERDEN ALINAN FAİZLER

549 KAMUNİ TAKİPTEKİ KREDİLERDEN ALINAN FAİZLER

571 BANKALARDAN ALINAN FAİZLER

581 MENKUL DEĞERLER CÜZDANINDAN ALINAN FAİZLER

593 ŞUBELERDEN ALINAN FAİZLER

599 DİĞER ALINAN FAİZLER

6 FAİZ GİDERLERİ

611 YABANCI PARA MEVDUATA VERİLEN FAİZLER

621 TÜRKİYE CUMHURİYETİ MERKEZ BANKASI KREDİLERİNE
VERİLEN FAİZLER

623 YURTIÇİNDEN KULLANILAN KREDİLERE VERİLEN FAİZLER

625 YURTDIŞINDAN KULLANILAN KREDİLERE VERİLEN FAİZLER

631 TAHVİLLERİMİZE VERİLEN FAİZLER

651 ŞUBELERE VERİLEN FAİZLER

699 VERİLEN DİĞER FAİZLER

7 FAİZ DIŞI GELİRLER

701 İŞTİRA SEMETLERİNDEN ALINAN KOMİSYONLAR

- 711 KISA VADELİ İHRACAT KREDİLERİNDEN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR
- 713 KISA VADELİ İTHALAT KREDİLERİNDEN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR
- 715 KISA VADELİ DİĞER KREDİLERDEN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR
- 717 KISA VADELİ İHTİSAS KREDİLERİNDEN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR
- 719 KISA VADELİ FON KAYMAKLI KREDİLERDEN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR
- 721 MALİ KESİME VERİLEN KISA VADELİ KREDİLERDEN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR
- 723 YURTDIŞI KISA VADELİ KREDİLERDEN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR
- 731 ORTA VE UZUN VADELİ İHRACAT GARANTİLİ YATIRIM KREDİLERİNDEN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR
- 733 ORTA VE UZUN VADELİ DİĞER YATIRIM KREDİLERİNDEN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR
- 735 ORTA VE UZUN VADELİ İŞLETME KREDİLERİNDEN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR
- 737 ORTA VE UZUN VADELİ İHTİSAS KREDİLERİNDEN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR
- 739 ORTA VE UZUN VADELİ FON KAYMAKLI KREDİLERDEN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR
- 741 MALİ KESİME VERİLEN ORTA VE UZUN VADELİ KREDİLERDEN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR
- 743 YURTDIŞI ORTA VE UZUN VADELİ KREDİLERDEN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR
- 745 İDARİ TAKİPTEKİ KREDİLERDEN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR

747 KANUNİ TAKİPTEKİ KREDİLERDEN ALINAN ÜCRET VE
KOMİSYONLAR

749 NAKDİ OLMAYAN KREDİLERDEN ALINAN ÜCRET VE
KOMİSYONLAR

751 SERMAYE PİYASASI İŞLEMLERİ KÂRLARI

761 BANKACILIK HİZMETLERİ GELİRLERİ

771 KAMBİYO KÂRLARI

781 İŞTİRAKLERİMİZDEN VE KURULUŞLARIMIZDAN ALINAN KÂR
PAYLARI

791 DİĞER FAİZ DIŞI FAALİYET GELİRLERİ

793 OLAĞANÜSTÜ GELİRLER

8 FAİZ DIŞI GİDERLER

821 PROVİZYONLAR

831 VERGİ VE HARÇLAR

841 YABANCI PARA İŞLEMLERİNDEN VERİLEN KOMİSYON VE
ÜCRETLER

861 KAMBİYO ZARARLARI

871 SERMAYE PİYASASI İŞLEMLERİ ZARARLARI

891 OLAĞANÜSTÜ GİDERLER

9 NAZİM HESAPLAR

911 YABANCI PARA TEMİNAT MEKTUPLARINDAN ALACAKLAR

- 913 YABANCI PARA TEMİNAT MEKTUPLARINDAN BORÇLAR
- 921 KABUL KREDİLİ İTHALAT AKREDİTİFLERİNDEN ALACAKLAR
- 923 KABUL KREDİLİ İTHALAT AKREDİTİFLERİNDEN BORÇLAR
- 931 AKREDİTİF TAAHHÜTLERİMİZDEN ALACAKLAR
- 933 AKREDİTİF TAAHHÜTLERİMİZDEN BORÇLAR
- 941 CİRANTALARIMIZ
- 943 CİROLARIMIZ
- 951 KEFALET ETTİĞİMİZ TAHVİL ALACAKLARI
- 953 KEFALET ETTİĞİMİZ TAHVİL BORÇLARI
- 971 TEMİNAT MEKTUBSUZ PREFİNANSMAN KREDİLERİNDEN
ALACAKLAR
- 973 TEMİNAT MEKTUBSUZ PREFİNANSMAN KREDİLERİNDEN
BORÇLAR
- 981 TAAHHÜTLER
- 983 ŞUBELERİMİZE TAHSİS OLUNAN SERMAYE
- 985 ŞUBELER SERMAYESİ
- 993 SINIRLAMALARA TABİ OLMAYAN KREDİLERDEN ALACAKLAR
(BANKALAR KANUNU MADDE 38/5)
- 995 SINIRLAMALARA TABİ OLMAYAN KREDİLERDEN BORÇLAR
(BANKALAR KANUNU MADDE 38/5)
- 997 DİĞER NAZİM HESAPLARDAN ALACAKLAR
- 999 DİĞER NAZİM HESAPLARDAN BORÇLAR